

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

4 · 80

april

SOCIALMEDICIN · MILJÖFRÅGOR · HANDIKAPP

Tidskrift för Riksförbundet för hjärt- och lungsjuka

pris 4:—

Med tonvikt på människan

Lagom till 40-årsjubileet publicerade vårt förbund en skrift med tyngdpunkten lagd på den enskilde individen, på hennes eller hans kamp mot svåra sjukdomar, mot myndigheternas översitteri och ovilja att hjälpa, mot arbetsgivarnas vägran att inse att det handlade om människor och inte om maskiner, som plötsligt inte längre kunde producera i samma takt som tidigare. Det är en skakande skildring av människors strävan att nå en

människovärdig tillvaro och som samtidigt visar förbundets allt större betydelse också i dag, då den fruktade lungtuberkulosen fått ge plats för en stark ökning av nya hjärt- och lungsjukdomar.

Du kan rekvirera skriften på kupongen här nedan eller sända in beloppet, 15 kronor, via postgiro eller check. Glöm i så fall inte att ange namn och adress och att beloppet gäller jubileumsskriften.

Härmed beställes

..... st av jubileumsskriften **Med tonvikt på människan** à kr 15:—.

Jag betalar när inbetalningskortet kommer.

Namn

Adress

Postadress

Var god texta

Frankeras
med
brevporto

RHL
Box 3196
103 63 Stockholm

Om du inte använder kupongen utan betalar över postgiro eller med check glöm inte att ange att beloppet avser jubileumsskriften. Postgironummer 90 00 11-8.

Status

Organ för Riksförbundet
för hjärt- och lungsjuka

nr 4 1980 årgång 43

Ansvarig utgivare: Tord Axelsson

Redaktör: Lars-Erik Hult

Förbundskansli:

David Bagares Gata 3, 1 tr, Sthlm

Postadress: Box 3196,

103 63 Stockholm

Telefon 08-23 15 30

Postgiro: 90 00 11 - 8

Tryckeri:

Axlings Tryckeri AB,

Södertälje

Prenumerationspris:

Helår 35:—, Medlemspren. 15:—.

UR INNEHÅLLET:

Trivsel på jobbet
blir allt viktigare
Sid. 4

"Jag satte glasögon
på min näsa"
Sid. 6

Riksfärdtjänsten
kommer till våren
Sid. 10

Hjärtats Dag
ett helt halvår
Sid. 12

Hänt sen sist
Sid. 14

Lehmann i Lund
känner alla
Sid. 16

Bildkryss
Sid. 17

RHL-information
Sid. 18

Omslag: Nu har den efterlängta-
de våren kommit till de flesta delarna av
landet. Vid Helvetesfallet i Ämän norr
om Orsa bryter vattnet, trots det något
avskräckande namnet, muntert fram
med nya krafter. Foto: Mark Marke-
felt.

Handikappåret satsar på jämlikhet för alla

Som alla vet vid det här laget har FNs generalförsamling beslutat att 1981 skall ägnas handikappade och deras villkor i samhället. Temat för året är "full delaktighet och jämlikhet".

På sina håll finns en berättigad tveksamhet inför "år" av det här slaget. Många har engelsmannen George Orwells skräckvision "1984", som skrevs för en del decennier sedan, i klart minne. Andra den flop mer eller mindre som barnåret blev, liksom kvinnoåret.

En beredningsgrupp med socialminister Elisabet Holm som ordförande är i arbete. Statsrådet poängterar att det här ges ett tillfälle att på skilda områden öka kunskapen om och engagemanget för de handikappade. Att öppna samhället i dess helhet för människor, som nu är ställda utanför. Vidare framhålls vikten av att handikappåret skall inriktas mot konkreta insatser, som kan leda till bestående förbättringar för människor med handikapp. Året får inte bli ett isolerat "jippo", fortsätter Elisabet Holm och det känns befriande för oss, som dagligen brottas med de här problemen.

I beredningsgruppen finns både HCKs ordförande Bengt Lindqvist och kanslichefen Rolf Utberg tillsammans med många andra med goda insikter om vår situation.

Men de våra måste, på alla nivåer, aktivt medverka och utnyttja möjligheterna att bevaka våra intressen. Med alla goda krafterns hjälp borde det finnas goda chanser att nå de sedan länge eftersträfvade målen jämlikhet och demokrati.

Hjärtats Dag kommer helt naturligt att följa Handikappårets intentioner. I år, 1980, trycker Hjärtats dag hårt på vårdssituationen, på hur vi skall förbättra patientinflytandet och det alltmer pockande stressproblemet i såväl den allmänna miljön som i arbetet.

Tord Axelsson

Skuggor har Claes Wahlström kallat sin bild av människor av vilka kanske många är på väg till otrivsamma jobb.

TRIVSEL PÅ JOBBET BLIR ALLT VIKTIGARE

Det är glädjande att se hur en rad vetenskapliga discipliner börjar orientera sig mot arbetsmiljön. Nya kategorier av experter behövs nämligen inom arbetslivet. Företagshälsovården måste accepteras som en miljöinriktad verksamhet och den måste även få en psykosocial uppgift. Arbetslivstillfredsställelse blir ett allt mer betydelsefullt begrepp. Vilka möjligheter får de anställda att under 80-talet öva inflytande på arbetsmiljön och vilka typer av välfärdsval kommer de att prioritera? Frågan ställs i Läkartidningen av Erik Bolinder, som är chef för den arbetsmedicinska enheten inom Landsorganisationen.

Om man skall sja om framtiden är det bra att försöka summera det som hittills skett. Man kan då se om man därur kan dra ut några trender som kan ge något säkrare underlag för framtidsbedömningar.

Först och främst bör då konstateras att 60- och framför allt 70-talet har präglats av avsevärt stigande krav inom arbetsmiljöområdet.

Från LO-kongresserna under 60- och 70-talen kan vi se hur arbetsmiljö och företagsdemokrati förts fram till högst prioriterade områden inom fackföreningsrörelsen.

Nya värderingar

Även den allmänna samhällsdebatten och den politiska debatten har präglats av en sådan förstärkning av intresset mot dessa områden och en mer generell omvärdering av välfärdsbegreppet i denna riktning.

Detta har i sin tur tagit sig uttryck i en rad nya lagar som tillkommit särskilt under 70-talet.

Här bör nämnas ny arbetsmiljölag, lag om hälso- och miljöfarliga varor, ny arbetsskadelagstiftning, de sk trygghetslagarna, lag om medbestämmande.

Dessa lagar har följts, eller skall följas av centrala avtal mellan arbetsmarknadens parter.

Dessa förändrade värderingar och krav gentemot arbetsmiljön, som på detta sätt lagstiftats om och tecknats centrala avtal om, kommer naturligtvis i allt större utsträckning att följas upp i praktisk handling av samtliga berörda parter — myndigheter, arbetsgivare och arbetstagare.

En stimulansfaktor

I takt med ökande aktivitet på detta område har stora satsningar gjorts för att öka resurserna för myndighetstillsyn, forskning, utbildning och information inom arbetsmiljöområdet.

Ett av utflödena av dessa strävanden blev Arbetarskyddsfonden, som successivt har tillförts allt mer ekonomiska resurser. Den har redan visat sig vara en utomordentligt stimulerande faktor när det gäller att inrikta forskningsresurser mot arbetsvetenskapliga frågeställningar. I allt högre grad växer på detta sätt upp forskargrupper inom detta område. Speciellt glädjande är det att se hur vetenskapliga discipliner inom en rad fält börjar orientera sig mot arbetsmiljöaspekter inom sin vetenskap. Detta är bl a märkbart på det medicinska fältet.

Arbetarskyddsfondens resurser i kombination med en ökad satsning på arbetsvetenskaplig forskning och utbildning inom

universitet och högskolor borgar för att vår vetenskapliga potential på detta område får en god tillväxt.

Arbetarskyddsfondens satsningar i samverkan med arbetsmarknadens parter på en bred utbildning och information inom arbetslivet bygger också upp potentialen av kvalificerade mottagare av ny kunskap ute i arbetslivet där till sist denna kunskap skall omsättas i praktisk handling.

Företagshälsovården

Under framför allt 60- och 70-talen har företagshälsovården mycket kraftigt byggts ut i vårt arbetsliv med syfte att vara en miljöinriktad rådgivande expertfunktion av teknisk—medicinsk art till de arbetsmiljöansvariga instanserna i företagen, speciellt skyddskommittén.

Det är viktigt att denna funktion har integrerats i företagets beslutsfunktioner för att verka inne i företagen under de lokala parternas gemensamma ansvar.

Företagshälsovården, som nu är utbyggd till ca 50 proc, har på så sätt funnit sin form som en del av det lokala arbetarskyddet.

För närvarande arbetar den statliga företagshälsovårdsutredningen med de problem som hänger samman med den sista etappen av dess utbyggnad.

Mycket talar för att vi under 80-talet kommer att uppleva dess fulla utbyggnad. Här kommer vi att möta en rad problem, i synnerhet då det gäller former för att nå även den stora mängden mycket små företag där delvis nya grepp måste tas.

En viss samverkan med samhällets hälso- och sjukvård måste man här avvägbringa, särskilt då en förtroendefull samplanering mellan samhälle och arbetsliv, där man måste komma bort från det revirtänkande som många gånger hittills präglat den offentliga debatten. Man måste klara än hittills särskilja dessa två former av verksamhet och acceptera företagshälsovården som en miljöinriktad verksamhet klart skild från samhällets mer individinriktade hälso- och sjukvård.

Psyko-sociala insatser

Insikten om arbetsmiljöns psyko-sociala aspekter har ökat under det senaste decenniet. Socialpsykologisk forskning och medicinsk stressforskning har alltmer övertygande visat samband mellan socialpsykologiska faktorer i arbetsmiljön och hälsa. Man har blivit allt mer klar över risker av denna art i det moderna tekniskt avancerade och rationella arbetslivet. Begrepp som arbetstillfredsställelse har fått en ny tyngd.

Nya kategorier av experter visar sig nödvändiga inom arbetslivet. De bör lämpligen ha en beteendevetenskaplig bakgrund. Man har inför 80-talet att förvänta en komplettering av företagshälsovården med en psykosocial funktion.

Yrkesmedicin

En väsentlig utbyggnad av yrkesmedicin är förestående, dels på regionnivå som i dag, dels också på länsnivå. Yrkesmedicin och företagshälsovård i samverkan med samhällets öppna och slutna vård kommer att inrikta hela det totala hälso- och sjukvårdssystemet mot en mer öppen blick för samband mellan hälsa och arbetsmiljöfaktorer. Detta då på såväl det fysiska som det psykiska området av hälsopanoramats. Även den nya arbetsskadelagen kommer att driva fram en ökad medvetenhet hos alla läkare om samband av denna art.

Inför 80-talet har vi diskuterat en förändring av läkarnas grundutbildning med syfte att förstärka deras insikt i sambanden mellan miljö och hälsa. Om en sådan ny läkarutbildning träder i funktion under 80-talet inger det förhoppningar om en läkarkår mer beredd för preventiv medicin än den som vi fostrar i dag.

Bevakningssystem

Vi kommer ett stycke in på 80-talet att ha en rad av de informationssystem i drift som nu håller på att byggas upp inom arbetsmiljöområdet. Cancer-miljöregistret skall på ett effektivare sätt kunna ge service vid epidemiologiska studier. System som registrerar miljömässig exposition kommer att vara tillgängliga på ett annat sätt än i dag.

Även under 80-talet får vi sannolikt leva

med s k miljökatastrofer. Ju bättre bevakningssystem vi skaffar oss, ju större möjligheter har vi att fånga in effekter av brister i dessa avseenden i förgångentid. Men på längre sikt kommer dessa förhållanden att förbättras radikalt. Vi hoppas på en självständig organisation för produktionskontrollen med helt andra resurser än nu. Då skall sådana system vara i funktion som vi i dag arbetar med att bygga upp — produktregister, vägledande förteckningar, märkningssystem, skyddsbladssystem m m.

En god grund

På detta sätt kan man sammanfatta hela den grund som lagts under framför allt 70-talet för ernående av bättre arbetsmiljö — förändrade värderingar och krav, lagstiftning, utbyggnad av myndigheter, förstärkning av potentialen för forskning och utveckling, breddning och fördjupning av utbildning och information, utbyggande av system för registrering av exposition och effekt, utbyggnad av företagshälsovård och yrkesmedicin osv.

Men trots allt finns det många osäkra förutsättningar gentemot framtiden av en rad skäl och de är alla beroende av vilka vägval man gör utifrån samhällsmässiga, arbetsmarknadsmässiga och politiska utgångspunkter.

Vi har i vårt land en mycket lång tradition av ganska konfliktfri samverkan mellan arbetsmarknadsparterna inom arbetsmiljöområdet. Grunden för denna samverkan stadfastes i Saltsjöbadsavtalet redan i slutet av 30-talet. Ända från denna tid härstammar de regler för lokalt skyddsarbete som var upphovet till etablerandet av skyddsombudsverksamheten och skyddskommittéernas arbetsformer. Inget annat land i världen har en så lång tradition på detta område. Denna organisation har varit grunden för att vi i vårt land haft speciella förutsättningar att få arbetsmiljöaktiviteter att tränga ned på konkret företagsnivå. Vi har haft ett mottagarinstrument för nya kunskaper och idéer som skapat förutsättningar för att de skulle kunna omsättas i praktisk verklighet.

Detta system har fungerat ganska gnisselfritt under många år i till synes bästa samförstånd. Det fungerade ganska bra så länge som arbetarskydd var ett mer begränsat arbetsfält som huvudsakligen sysslade med förebyggande av olycksfall i arbete och med ett begränsat panorama av yrkesjukdomar.

Men begreppet arbetsmiljö har vidgats till hälsa i relation till arbete i betydligt vidare mening. I det tekniskt avancerade och högrationella arbetslivet är begreppet arbetskada betydligt vidare och innehåller såväl fysiska som psykiska komponenter. Det är i dag inte bara garantier mot ohälsa det gäller, det gäller också ett vidare arbetstillfredsställelsbegrepp.

Ökat medinflytande

I denna situation gäller arbetsmiljöinsatser inte enbart att lappa och lägga till rätta i en

av ekonomiska och tekniska skäl redan givna situation. Problemet blir tvärtom att utifrån arbetsmiljösynpunkt förutsättningslöst sätta i fråga produktval, produktionsuppläggning, arbetsorganisation, personalpolitik.

Med andra ord — det blir inte längre så självklart okontroversiellt i relationerna mellan parterna.

Det är bl a av denna anledning som det under de senaste två decennierna har varit så nödvändigt för fackföreningsrörelsen att gå vidare från samråd till medinflytande inte bara inom den sfär som gäller arbetsmiljö och arbetarskydd utan även inom hela området för beslutsfattande i företagen. Det är därför som man också söker nya former för ekonomisk demokrati.

Hur denna utveckling kommer att förlopa synes vara avgörande för vilka förutsättningar som kommer att skapas för styrningen av den framtida utvecklingen mot god arbetsmiljö i vid bemärkelse.

Den blir också avgörande när det gäller frågan om vi skall gå vidare på den trend mot ökad polarisering mellan parterna som varit skönjbar eller om vi skall kunna under nya förutsättningar ta till vara den tradition av samverkan som är unik för vårt land och som i sig innehåller så många fördelar när det gäller att ute på arbetsplatserna nå konkreta resultat.

Orosmoln

Ur arbetsmiljösynpunkt är det många sådana mer massiva orosmoln som hopar sig om vi riktar blicken mot 80-talets morgonrodnad.

I vilken utsträckning kommer vi att ha kraft och möjligheter att styra den tekniska utvecklingen, som nu tycks leda fram till ännu större strukturomvandling inom näringslivet än den som vi genomgick på 50- och 60-talen?

I vilken utsträckning kommer vi att kunna väga in de mänskliga aspekterna i en utveckling präglad av elektronikens ständiga landvinningar där datateknik och robotisering ger nya möjligheter på både gott och ont?

Vilka möjligheter till vägval har vi här i vårt land i relation till den omgivande världen? Vilka möjligheter kommer de anställda att ha när det gäller att öva inflytande över denna utveckling och vilka typer av välfärdsval kommer de att prioritera?

Under vilka förutsättningar kommer de nya generationerna in i arbetslivet? Vilken bakgrund i hem, skola, omgivande samhälle har format deras referensram när de skall formulera sin uppfattning om begreppet arbetstillfredsställelse?

Kommer detta begrepp att styras in i riktning mot snäva egoistiska mål eller kan vi nå bättre kongruens mellan begreppet livstillfredsställelse i mer total mening och arbetstillfredsställelse och arbetsglädje.

Forts sid 22

JAG SATTE GLASÖGON PÅ MIN NÄSA

En artikel om synverktyg genom tiderna av Sture Wahlström, som vet det mesta om bland annat glasögon. Han berättar att i det gamla Egypten hade man lyckats framställa glas redan två—tre årtusenden före vår tideräknings början.

Slipning till ögonglas skulle mycket väl ha kunnat vara möjlig under antiken, även om det dåtida glasets egenskaper inte var de bästa för ett sådant ändamål. Man har visserligen hittat slipade glasbitar med konvex linsform hos flera av de gamla kulturfolket, men några som helst bevis för att de skulle ha använts som synglas existerar inte. Tänkbart är däremot att de använts som knappar eller till smycken.

Plinius berättar att en del läkare använt vattenfyllda runda flaskor eller bitar av buktig bergkristall för förstoringsändamål, och filosofen Seneca säger faktiskt att "små och dunkla bokstäver blir större om man ser dem genom vattenfyllda glaskulor".

I en förordning från år 1300 av Höga rådet i Venedig nämns förutom lässtenar och vattenfyllda flaskor även glasögonen (oglarior de vitro). Det är dock omöjligt att fastställa om därmed menades det enkla läsglaset försett med ett skaft eller de dubbla nitglasögonen, som klämdes fast över näsan. Själva omnämmandet kan emellertid tas som en upplysning om att det tillverkades vissa slag av synverktyg i Italien.

På den tiden levde i klostret S:ta Catharina i Pisa en händig munk, Alessandro della Spina. Då denne dog 1313 antecknades i klostrets krönika följande:

"Han var en anspråkslös och god man, som kunde utföra allt vad han såg eller hörde talas om. Han tillverkade glasögon, som tidigare gjorts av någon annan men som därom icke ville meddela något, och han lät andra med glädje i sitt hjärta deltaga i denna händelse."

Redan 1305 hade Alessandros klosterbroder, den vältalige Fra Giordano da Rivalto, under en predikan sagt: "Det är ännu icke tjugo år sedan man fann på konsten att göra glasögon genom vilka man ser bättre. Det är en av de bästa och nyttigaste konster som finns i världen. — — Jag har själv sett den man, som först upfunnit och tillverkat dem, och talat med honom."

Enligt dessa vittnesbörd tillverkades glasögon i Italien vid slutet av 1200-talet, och det goda glas som vid den tiden framställdes i Murano i närheten av Venedig, var säkert till ovärderlig nytta. Uppgifterna om en bestämd uppfinnare förefaller dock föga trovärdiga, då den lärde greven

Carlo Antonio Manzini i Bologna år 1660 utgav sin bok om glasögon, "Dioptria practica", tillägnad jungfrun och martyren S:ta Lucia av Lenzino, alla synskadades skyddshelgon, skrev han bl a följande:

"Hur mycken möda jag än har gjort mig, har jag icke kunnat spåra uppfinnaren av glasögonen." Manzini, som uppger att han lärt glasslipningens grunder hos en venetiansk linsslipare, kom omsider till den uppfattningen att "uppfinnningen har väl intet annat ursprung än nödvändigheten".

Andra författare har varit av i stort sett samma mening.

Första kikarna kom från Italien

De italienska glasögonmakarna blev småningom också skickliga slipare av linser till kikare. Den som hjälpte dem på vägen var utan tvivel självaste Galileo Galilei, som år 1609 åt sig själv konstruerade en tub för astronomiska observationer. De italienska tuberna var mycket eftersökta ända till slutet av 1700-talet då engelsmännen började erövra marknaden.

De äldsta i Sverige bevarade glasögonen finns i Gustav II Adolfs konstkåp i Upp-

Man såg lärd och förnäm ut i glasögon ansågs det förr i tiden. Det här tyska kopparsticket från 1400-talet kallas "Lärdomsnarren".

På bilden en glasögonhandlare i arbete. Teckningen är gjord av den tyske 1500-talskonstnären Jost Amman. Tyska fabrikanter var en tid tämligen ensamma om att göra vackra glasögonfåttningar av gulddouble.

sala universitet. Skåpet förärades kungen av magistraten i Augsburg den 24 april 1632. Det innehåller en kuriosasamling och bland de olika föremålen finns två par glasögon, ett av förgyllt silver med antagligen gjutna glas och ett annat par av läder med ett slags specialglas.

På grund av materialets sprödhet är gamla glasögon mycket sällsynta. De äldsta till vår tid bevarade torde finnas i den gamla borgen i Wartburg i Östtyskland. De har burits av Luthers vän den kände rådsherren i Nürnberg Willibald Pirkheimer (1470—1530). Infattningarna av läder liknar ett av paren i Uppsala. Glasen är tyvärr ganska illa medfarna.

Både glasögonen i Uppsala och i Wartburg är av typen bygelglasögon, varmed menas att glasfättningarna är sammanhållna av en bygel. Föregångarna till dessa var nitglasögonen, som bestod av två enkla läsglas, dvs förstoringsglas, infattade och försedda med korta skaft, vilkas ytterändar nitades samman.

I England, Frankrike, Tyskland och Holland fanns under lång tid Europas skickligaste glasögonmakare. När glasögonmakeriet kom till England är inte bekant. Den äldsta kända uppgiften om "glasögonmakare för otydligt seende ögon" härrör från 1563. Den som ville utöva ett hantverk i London måste ha burskap som borgare, dvs ha upptagits i ett skräämbete. Om en yrkesgrupp inte ägde eget skräämbete kunde medlemskap sökas i vilket skrå som helst. År 1629 erhöi emellertid glasögonmakarna av kung Charles I kungligt privilegium att bilda eget skräämbete. Från början var de elva men snart tillkom ytterligare arton medlemmar, vilka tidigare hade tillhört brygarskrået!

Engelska glasögon var mycket populära på kontinenten, och under 1700-talet fick de engelska glasögonmakarna en verklig storhetstid.

Men så tillverkade de också verkligt förnämliga produkter. Höjden av vad som kunde åstadkommas nåddes antagligen på 1790-talet, då W & S Jones sålde guldglasögon med linser av bergkristall och fodral av guldkantat fiskskinn för ca 350 kronor. Enklare glasögon kostade då ca 7 kronor.

Förutom vanliga glasögon tillverkades i England en mängd andra synverktyg, t ex enkelglas, lornjetter, saxglasögon, pincenärer, kikare m m.

I Frankrike var det länge så att glasögonmakarna drogs med stora ekonomiska svårigheter beroende på hård konkurrens från de franska klostren. I mitten av 1700-talet blev det dock en allmän uppräckning inom yrket. År 1746 utgavs ett häfte av drottningens glasögonmakare, Marc Thommin, med anvisningar om glasögonens rätta bruk, och därmed randades en ny epok. Franska pincenärer blev en mycket stor framgång, liksom en viss typ av glasögon med sk stångfjädrar, som kunde stickas in under peruken och vila på öronen.

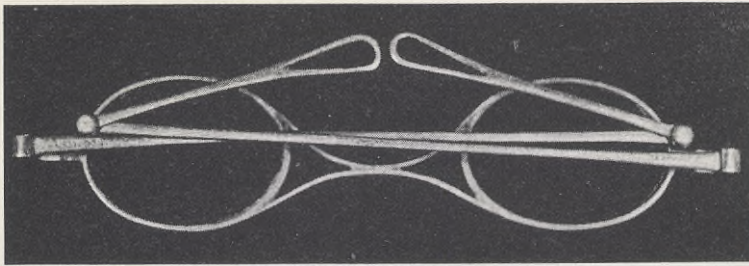
I Tyskland var glasögonmakarna i

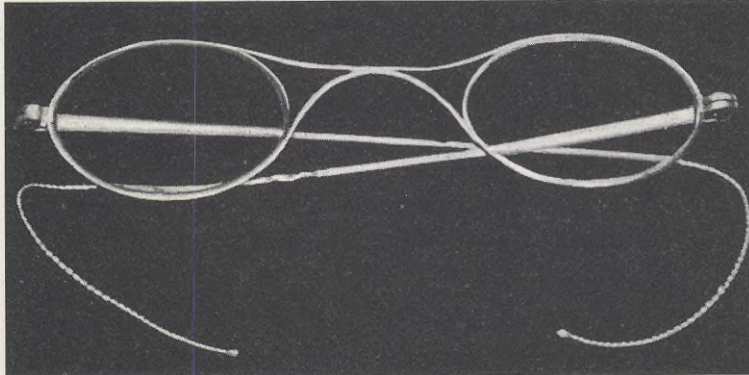
Illustrationen kommer från en handskriven fransk bibel daterad år 1380 och visar en läsande man med nitglasögon.

Två lärda herrar från 1400-talets Italien. Tack vare nitglasögonen kan åtminstone den ene läsa de små bokstäverna.

Tysk glasögonmodell (början av 1800-talet).

Äldre svensk glasögonmodell.

Nürnberg länge de klart dominerande, deras produkter var billiga men genomgående av låg kvalitet.

Världsberömda blev småningom glasögonfabrikerna i Rathenow. Glasen slipades vid olika sliperier och fattningarna gjordes oftast vid små hemindustrier. Redan på ett tidigt stadium exporterades stora partier glasögon och pincenäär till Sverige.

Tyska fabrikanter var en tid tämligen ensamma om att göra vackra glasögonfattningar av gulddoublé, ett material som har en kärna av bronslegering med ett på mekanisk väg fäst överdrag av guld. Ursprunget kan spåras till England, enligt en patenthandling från 1818 till skydd för en metall som betecknades "Rolles Gold", dvs påvalsat guld. I Pforzheim i Tyskland började tillverkningen av gulddoublé 1868

och de första doublébågarna för glasögon tillverkades i Stuttgart och Rathenow något årtionde senare.

Effektiv konkurrens från USA

Även i USA tillverkades glasögonfattningar av gulddoublé och snart nog hade den amerikanska produktionen stegrats så att den kunde konkurrera effektivt på den europeiska marknaden. De amerikanska glasögonen var väl och vackert arbetade och mycket överlägsna de tyska.

Ganska snart eliminerades dock den amerikanska överlägsenheten. De tyska fabrikanterna började tillverka glasögon efter ett normalsystem. Tidigare hade glasögon tillverkats med olika nässtycken och olika glasstorlekar utan tanke på något som helst system. Tack vare normalsyste-

met blev det nu noggrann överensstämmelse mellan glas- och fattningsstorlekar, ögonavstånd, nässtycken och öronfjädrar. Normalsystem, om också inte alldeles likt det tyska, infördes sedan också av glasögonfabrikanter i andra länder.

Det äldsta vittnesbördet om bruket av glasögon i Sverige är från Vadstena kloster. Tidpunkten ligger någonstans kring 1420. Några svensktillverkade glasögon var det självfallet inte fråga om. Sådana dök inte upp förrän på 1700-talet och var tillverkade av uppsaliensiska instrumentmakare. En viss Anders Wahlbom erhöll 1755 resolution att i Stockholm anlägga och driva en fabrik för tillverkning av glasögonbågar, och under samma tid arbetade instrumentsmeden Per Lundberg och en optisk instrumentmakare, Gabriel Collin, i samma bransch. Även en del silversmeder utförde glasögonbågar och lornjetter.

I början av 1800-talet upphörde glasögonmakeriet i Sverige, mest beroende på den hårda konkurrensen från i första hand Tyskland och England.

Under 1800-talet försämrades glasögonstandarden alltmer för att nå botten då näringsfriheten infördes 1864 och glasögon började säljas i marknadsstånd, galanteributiker, i kryddbodar och andra ställen där kunskaperna i optik var obefintliga.

När ögonläkarna mot slutet av seklet började med sina glasögonbestämningar, blev det självklart att skickliga instrumentmakare skulle klara av glasögonrecepten på bästa sätt. Från läkarnas sida drogs en bestämd gräns mellan en glasögonhandlare och en efter läkarens anvisningar arbetande glasögonstekniker eller, som han kallas i dag, specialoptiker.

Magiska egenskaper hos brillorna

En gång i världen tillskrevs brillorna rent magiska egenskaper. Till och med en så lärd och mångkunnig man som Paracelsus (1493—1541) kunde tala om "ars berilistica", en beryllens eller brillornas konst att visa framtiden och en del av naturens hemligheter. Apropå uttrycket "ars beril-

I mitten av 1600-talet startades maskinell tillverkning av glasögon. Här en italiensk glasslipare i funktion.

Två gamla tyska glasögon, det övre paret med nit och det undre med bygel. Fattningarna och fodralet är av läder.

lis" bör påpekas, att ordet brilla kommer av beryll, som under medeltiden, i motsats till förhållandet i dag, var ett slags allmänbegrepp för alla klart genomskinliga stenar. Eftersom man, så länge tillräckligt fint glas ännu var svårt att få tag i, ofta slipade ögonglas av genomskinliga stenar i stället, är det ju helt naturligt att benämningen på glasögon i olika språk kommit att härledas från beryll och till sist hos oss blivit brilla.

I början uppfattades brillorna främst som en symbol inte bara för ålderdom och boklig lärdom utan också för vördnadsbjudande egenskaper över huvud taget. Apostlar, skriftlärda och helgon finns på en mängd gamla målningar helt ohistoriskt utrustade med Brillor som vördnadsförstärkande attribut. Senare tiders tavlor avbildar mängder av kvacksalvare, narrar och skälmar med Brillor. Även hans höghet Djävulen har av diverse diskutabla och mångtydiga skäl försetts med olika slag av synredskap.

Glasögonen hör utan tvekan till mänsklighetens mest välsignelsebringande uppfinningar. I dag finns det glasögon av alla upptänkliga slag. Ja, det finns till och med glasögon som kan verka mer eller mindre förskönande på bäraren. På linsslipningens område har man nått oerhört långt, liksom inom optiken över huvud taget. För dem som inte vill eller kan bära vanliga glasögon, finns det kontaktlinser att fästa direkt på ögongloben. De används i viss utsträckning av bl a skådespelare och läkare.

Tidigt tillskrevs brillorna rent magiska egenskaper. Inte undra på att de kringvandrande brillförsäljarna bemöttes med respekt. Efter ett 1600-talsstick.

Magnecyl hjälper inte mot ny infarkt

Aspirin, magnecyl eller andra tabletter som innehåller acetylsalicylsyra hjälper trots allt inte mot återfall i hjärtinfarkt, visar en stor amerikansk undersökning.

Under flera år har möjligheten, att acetylsalicylsyra, som är det kanske vanligaste av alla läkemedel, skulle hjälpa mot hjärtinfarkt diskuterats.

En kemisk mekanism som har med bildningen av blodproppar att göra påverkas av ämnet — och tidigare undersökningar har antytt att människor som en gång drabbats av en hjärtinfarkt skulle kunna minska risken för att få en till genom att dagligen äta en eller ett par huvudvärkstabletter.

En betydelsefull undersökning publicerades i *The Lancet* i december i fjol. Den gjordes vid ett sjukhus i Cardiff i England och gällde 1 682 patienter som hade haft en hjärtinfarkt.

Den undersökningen tydde på att acetylsalicylsyran skulle ge en viss effekt — men att den effekten var liten och statistiskt knappt säkerställd. Flera andra tidigare undersökningar hade givit liknande resultat — några visade att huvudvärkspillrens verkan skulle vara mycket stor.

Den amerikanska undersökningen in-

leddes för fem år sedan, och sägs vara den mest omfattande av alla dem som ägnats acetylsalicylsyran. Avsikten med den var uttryckligen att man skulle kontrollera om det fanns någon verkan på hjärtinfarktsken.

Ingen skillnad

4 524 män och kvinnor mellan 30 och 69 år finns med i studien. Hälften fick systematiskt äta acetylsalicylsyra, den andra hälften fick verkningslösa tabletter (placebo).

Ingen skillnad i dödsfallsfrekvens kunde märkas mellan grupperna. Enligt en av männen bakom studien, dr Lawrence Friedman vid National Heart, Lung and Blood Institute, får det anses vara klarlagt att acetylsalicylsyra inte har den verkan man trott när det gäller återfall i hjärtinfarkt. I stället kunde man se en ökning av vissa besvär — tarmblödning, magsår — i den pillerätande gruppen.

Källa: Medical Tribune, 20 febr. 1980.

Hälsovårdsminister Elisabet Holm inrättar handikappberedning

— Handikappfrågorna kräver mycket mer uppmärksamhet. Vi måste samordna oss bättre i kanslihuset och bli effektivare på handikappområdet.

Det säger hälsovårdsminister Elisabet Holm i en kommentar till regeringens beslut att inrätta en handikappberedning i regeringskansliet.

— Staten satsar nu 12 miljarder kronor om året på handikappfrågan. Det är naturligtvis nödvändigt att vi analyserar insatserna och förklarar oss om att de kommer till bästa nytta för handikappade. RHB — så kallas handikappberedningen — skall ha denna uppgift. Beredningen skall samordna departementens arbete i handikappfrågorna och ge regeringen underlag för en effektiv och konsekvent handikappolitik. Den skall vara ett instrument för att fullfölja vår deklaration i regeringsförklaringen, att tillgängliga resurser i första hand skall satsas på utsatta grupper som handikappade.

Regeringskansliets handikappberedning består av cheferna för kanslihusets tunga handikappenheter. Ordförande är överläkare Björn Tibell, som är sakkunnig i socialdepartementet.

RIKSFÄRD TJÄNSTEN KOMMER TILL VÅREN

Det är nu helt klart att försöksverksamheten med riksfärdtjänsten kommer i gång under våren. Det blir de gravt handikappades behov av längre resor som ska undersökas. Nämnden för riksfärdtjänsten har utfärdat anvisningar för den treåriga försöksverksamheten. Här rapporterar Jean Claesson, informationssekreterare i Handikappförbundens Centralkommitté, HCK.

Nu är det klart att försöksverksamheten med riksfärdtjänsten kan börja. Fram på vårkanten kommer de första resenärerna att ge sig iväg. Nämnden för riksfärdtjänst har nu spikat att mars kommer att bli igångsättningsmånad. Självfallet kommer alla kommuner då inte ha hunnit med att klara ut hur just de ska handlägga sin del av riksfärdtjänsten. Fram till sommaren bör de dock vara klara.

När resandet kommer igång kommer säkert många att slå sig för pannan och undra vad det är för dårar som har utarbetat bestämmelserna för resandet. Det kommer att uppstå situationer som säkert kommer att te sig som rena rama snurren. I en del kommuner kommer byråkratien att blomma som aldrig förr.

Inför försöksverksamheten med riksfärdtjänst måste man komma ihåg att både

bestämmelser och riktlinjer för verksamheten är framtagna av en partsammansatt myndighet, nämnden för riksfärdtjänst. I nämnden ingår företrädare för kommunikationsdepartementet, kommunförbundet och handikapporganisationerna. Bestämmelserna är därför en sammanvägning av olika intressen.

Den partsammansatta nämnden är i och för sig unik eftersom den har beslutanderätt. Normalt brukar ju handikapporganisationerna få yttra sig över färdiga förslag eller, i sämsta fall, komma med synpunkter på redan fattade beslut. Nu får vi vara med och utforma verksamheten redan på försöksstadiet.

Med all sannolikhet kommer en hel del att behöva ändras i verksamheten såväl under som efter de tre försöksåren.

Det är redan nu en del som vi från HCK inte tycker är helt bra. Vi anser dock att det är viktigt att försöksverksamheten kommer igång och kommer att bevaka våra grupper intressen under försöksperioden.

Vad är då riksfärdtjänst?

Den verksamhet som nu startar är ett treårigt försök. Meningen är att man ska få erfarenheter och finna lämpliga former för de långresor som mycket gravt handikappade kan tänkas efterfråga.

Inför försöksverksamheten har nämnden för riksfärdtjänst utarbetat anvisningar och riktlinjer som ska hjälpa de kommunala handläggarna att utfärda legitimationer.

Riksdagen har bestämt att verksamheten ska avse de mycket gravt handikappade. Riksfärdtjänsten riktar sig därför till en mycket mindre grupp än de som idag har kommunal färdtjänst. För försöksverksamheten har riksdagen anslagit 20 milj. kr om året.

Hur kommer man att resa?

Normalt förutsätter nämnden att en resa kommer att ske med de reguljära trafikmedlen. Dessutom kommer den kommunala färdtjänsten på såväl hem- som vistelseorten att användas. Om någon av olika anledningar inte kan använda de reguljära trafikmedlen kommer specialfordon att kunna användas. Det billigaste "användbara" trafikmedlet ska alltid beställas.

Riksdagen har bestämt att riksfärdtjänsten ska avse de mycket gravt handikappade. För försöksverksamheten har anslagits 20 milj. kronor.

Om någon behöver ledsagarhjälp på hela eller en del av en resa så betalar riksfärdtjänsten ledsagarens biljett. En familjemedlem kan vara ledsagare, dvs om denne inte skulle gjort resan i alla fall.

Den som tänker ge sig ut på en resa ska först ta kontakt med den handläggare som kommunen har bestämt ska jobba med riksfärdtjänst. Normalt kommer det att bli samma person som handlägger den kommunala färdtjänsten. Denna kommunala tjänsteman ska då bedöma om handikappet är så gravt att en resa inte kan genomföras utan betydande merkostnader. När man sedan fått sin legitimation ska man ta kontakt med närmaste SJ-resebyrå som skriver ut biljetter och beställer de specialarrangemang som kan behövas för resan, t ex specialfordon för hela resan eller kommunal färdtjänst på ankomstorten. Det är viktigt att komma ihåg att såväl resvägen som sättet att resa ska planeras av den handikappade tillsammans med resebyrån och kommunens tjänsteman.

Vilka får resa?

endast gravt handikappade kan räkna med att få resa med riksfärdtjänsten. Handikappet måste bestå i minst sex månader. Nämnden för riksfärdtjänst har lämnat en del exempel på tänkbara resenärer. Här följer några:

Om en person i rullstol, som skall genomföra en längre resa, måste ha personlig hjälp vid toalettbesök kan resenären antingen företa resan på järnväg med ledsagare eller ensam per flyg. Kostnaden för ledsagare resp skillnaden mellan 2:a klass järnväg och flyg är en merkostnad.

En person som på grund av sitt handikapp måste transporteras liggande kan inte genomföra resan utan att anlita flyg eller specialfordon. Kostnaden utöver 2:a klass järnväg (inkl 2 klass sovkupe) är en merkostnad.

Hur kommer man att bedöma behovet?

Enbart handikappet ger inte rätt till en riksfärdtjänstresa. Den handikappade

måste ha "betydande merkostnader för sin resa" i förhållande till andra som reser samma sträcka. Eftersom riksfärdtjänsten avser längre resor måste resan dessutom vara minst 10 mil enkel, eller 20 mil tur och retur. Resan måste dessutom sträcka sig över kommungränsen. Om resan måste företas med specialfordon och sträckan understiger 10 mil kan en riksfärdtjänstresa beviljas om resenärens merkostnad är minst 100 kronor.

Det är viktigt att komma ihåg att en riksfärdtjänstresa alltid måste sträcka sig över den egna kommungränsen. För dom som bor i Stockholms län räknas SL:s trafikområde som kommungräns.

Vad kommer resan att kosta?

Den resande ska betala vad en 2:a klass järnvägsbiljett skulle ha kostat på den aktuella sträckan. Om det inte finns järnväg ska priset beräknas med hjälp av avståndstabell.

Anslutningsresor med kommunal färdtjänst på avrese- och ankomstorten ska den resande betala efter den taxa som gäller på respektive ort.

Hur blir det med färdtjänsten?

Kommunförbundet har beslutat att rekommendera kommunerna att den som åker med riksfärdtjänsten ska få använda den kommunala färdtjänsten på besöksorten efter de bestämmelser som gäller på den orten. Antalet lokala resor som man får göra bestämmes dock hemkommunen. Det är också hemkommunen som får stå för kostnaderna för den kommunala färdtjänst riksfärdtjänstresenären får på besöksorten. Resenären ska endast betala den vanliga taxan som gäller på besöksorten. Man ska dock observera att detta är rekommendationer som varje enskild kommun måste ta ställning till, om kommunen inte redan har ett system som gör det möj-

ligt för de färdtjänstberättigade att använda andra kommuners färdtjänst.

Hur blir det med ledsagare?

Om någon behöver ledsagarhjälp på hela eller del av en resa så betalar riksfärdtjänsten ledsagarens biljett. En familjemedlem kan vara ledsagare, dvs om denne inte skulle ha gjort resan i alla fall. Vem som ska anses ha rätt till en ledsagare ur den egna familjen kommer att bli svårbedömt. Som regel kan sägas att frågan om ledsagare kommer att bedömas med utgångspunkt från den handläggande kommunala tjänstemannens personkännedom.

Är det bara rörelsehindrade och blinda som får åka?

Inte alls. Nämnden nämner en rad andra grupper som kan tänkas bli aktuella. T ex synskadade, dövblinda, förståndshandikappade, njursjuka, psoriatiker, allergiker, personer med svåra eksemssjukdomar, hjärt- och lungsjuka, personer med cystisk fibros och slutligen de psykiskt sjuka.

Nämnden kan självfallet inte utfärda bestämmelser som täcker alla tänkbara handikapp eller kombinationer av sådana. Det viktiga är att de gravt handikappade som inte kan resa utan betydande merkostnader ska få göra detta. Att riksfärdtjänsten omfattar alla dessa gravt handikappade som inte kan resa i dag, framgår klart av nämndens anvisningar. Skulle någon kommun sätta käppar i hjulen, på grund av någon underlig regeltolkning, så bör i första hand den som fått avslag begära sociala centralnämndens prövning av ärendet. Eftersom det rör sig om regeltolkning så borde även det kommunala handikapprådet kunna uttala sig. I sista hand borde

HJÄRTATS DAG ETT HELT HALVÅR!

Vi är nu inne i april — och därmed har Hjärtats Dag satt i gång, för fjärde året i följd. Hjärtats Dag har blivit en tradition — och en trevlig sådan. Under årens lopp har arrangemangen varit både många och trevliga och trots att föret kanske ibland varit lite trögt i portgången, som det ju brukar heta, har antalet HD-arrangemang stadigt hållit sig kring 60. "I år ska vi nå högre", säger Nils-Olof Westberg, som skrivit denna artikel och alltså även i år hjälper till med RHL:s Hjärtats Dag.

Under de gångna tre åren har vi arrangerat vår HD under vårens två mest hektiska månader, april och maj. (Ja, första året gick vi ända in i juni.) Detta har naturligtvis haft vissa fördelar. Vi har fått en koncentration av HD-arrangemangen, en koncentration som vi har ansett viktig. Men samtidigt har vi runt om i landet tvingats konkurrera med en oftast övermäktig motståndare, nämligen VÅREN. Och när vår-

solen flödar och trädens spröda musöron slår ut i färgsprakande grönska, ja, då är det svårt att få folk att stanna kvar inomhus och lyssna till det budskap vi vill föra ut under Hjärtats Dag. Då lockar båten, sommarstugan, kolonilotten — eller kanske bara en ljuvlig kvällspromenad.

För att råda bot på denna tidsbegränsning har RHL:s styrelse beslutat att våra lokalföreningar i år ska kunna få arrang-

era Hjärtats Dag under en avsevärt längre period: mellan 1 april—30 september.

Under ett helt halvår har vi alltså nu möjlighet att gå ut och berätta om vårt förbund, vår lokalförening, vår målsättning — och vad vi gör för att infria den. Många har också redan under de gångna regionskonferenserna uttalat sitt stöd för denna förlängda tidsperiod. Man får större variationsfrihet! Och vem vet — när sensommaren och hösten närmar sig, sommarlovet är slut och skolorna börjar, då är säkerligen intresset för en trivsamt HD-afton avsevärt större än en värljus majkväll.

Välj tema själv!

Under de tre år som gått i HD:s tecken har riskfaktorerna för en hjärtinfarkt varit genomgående tema. I fjol var det rökningen, året innan det höga blodtrycket. Från förbundshåll har man enats om att vi i år ska gå in för vårdfrågor och/eller stress som tema — MEN DET STÅR VARJE LOKALFÖRENING FRITT ATT VÄLJA ANDRA ÄMNER OM MAN SÅ ÖNSKAR! Det är en viktig nyhet. Visserligen kommer säkerligen många att välja t ex rehabiliteringen, bristen på läkare, färdtjänsten — alltså saker som kan inrangeras under just rubriken Vårdfrågor — men VILL man ta upp något annat ämne, så står det varje lokalförening fritt att göra detta. Vill man t ex ännu en gång diskutera den hälsofara, som t ex rökningen utgör, så kan man göra detta. Allra helst som WHO, Världshälsoorganisationen, utlyst den 7 april till en världshälsodag mot rökningen under mottot "Rökning eller hälsa — valet är ditt".

Berätta om lokalföreningen!

Under de gångna tre åren har ni och vi, som varit ute på olika HD, berättat om förbundets verksamhet, denna "paraplyorganisation" som vi alla tillhör. Det har självklart varit riktigt och viktigt, men nu tycker vi det är dags att berätta om LOKALFÖRENINGEN och vad den gör för de hjärt- och lungsjuka i vårt land. Varje lokalförening har ju sin egen intressanta

Artistslagen har alltid varit uppskattade under Hjärtats Dag. Det utomordentligt "väljudande" paret Ann-Charlotte Björling och Hasse Gertz är några av de många artister, som under årens lopp har underhållit HD-besökare.

historia — och sin egen spännande målsättning, allt med utgångspunkt från vad som har varit och är aktuellt på just den lokala orten. Nu kan det budskapet föras ut bättre än tidigare. För i år ska lokalföreningen stå i rampljuset på ett sätt som aldrig förr! Detta helt i enlighet med att de lokala problemen nu också främst ska belysas.

Stor eller liten HD, det finns mycket att välja på!

Ett Hjärtats Dag-arrangemang kan vara av det stora eller lilla formatet. Det kan bestå av en utställning, baserad på de utställningsaffischer som förbundet tagit fram, på t ex biblioteket under en viss period — eller av ett maffigt kvällsprogram med föreläsare, filmföreläsning, underhållning och en massa annat trevligt. Eller man kan hitta på särskilda "jippon", detta många gånger misstolkade ord, i form av tipsprogram (ta kontakt med KORPEN), bingokvällar, dansaftnar, sommarutflykter — ja, det finns mycket att välja på. Samti-

digt som man vill roa sina egna medlemmar vill man också dra till sig personer, som kanske aldrig haft något samröre med RHL, men som kan vara intresserade av ett medlemskap. För RHL och dess ambitiösa lokalföreningar har så mycket att bjuda på: Kamratskap, trevliga sammankomster, studiecirkel — saker som verkar stimulerande för varje människas utveckling. Hjärtats Dag är en väg att gå — och nu har vi alla ett halvår på oss att gå den!

Affischer på alla postkontor

Liksom förr om åren hoppas vi kunna få upp vår Hjärtats Dag-affisch, i det lilla formatet, på Postverkets samtliga 2 400 kontor runt om i landet. Ett par veckor under maj månad och två veckor i månadsskiftet augusti-september är vad vi hoppas på och räknar med. I skrivande stund har inget besked kommit, men utsikterna för att Postverket ännu en gång ska visa sin förståelse för vårt arbete är stora.

De välkända HD-affischerna finns fortfarande i både det stora och lilla formatet,

både på gult och vitt papper. Men affischerna är under omarbete. Vi vill få större enhetlighet och dessutom möjlighet att på affischerna trycka in ett budskap om var man kan få tag i våra olika lokalföreningar. I dag kan det ibland vara svårt för en utomstående att hitta fram till oss — och det är ju främst till människor utanför vårt förbund som vi vänder oss med våra affischer och dess budskap.

Hjärtats Dag — vår främsta informationsmöjlighet!

Genom våra olika HD-arrangemang, som nu alltså kan spridas ut under ett helt halvår, har vi möjlighet att i lättform informera andra om vårt förbunds och dess lokalföreningars verksamhet. Denna informationsmöjlighet är av största vikt. Föreningar som arrangerar HD vet att dess ansträngningar oftast bär god frukt. Genom HD har allmänhet, press och myndigheter blivit medvetna om att RHL är en kampkraftig organisation — och HD ett slagkraftigt arrangemang!

Offentliga sektorn ratar de handikappade

Medan handikappade i ökad utsträckning fått jobb hos privata arbetsgivare fortsätter de offentliga arbetsgivarna att rata dem. Det framgår av en delrapport om AMS kampanj för arbete åt äldre och arbetshandikappade under november—januari.

Genom kampanjen och de förbättrade konjunkturerna har dubbelt så många handikappade fått jobb under den här perioden, jämfört med motsvarande period förra året. Nära 2 800 mot drygt 1 800 förra året.

Rapporten visar att det blivit fler jobb för handikappade inom de flesta yrkesområden.

De yrkesområden som har högsta respektive lägsta andel handikappade som fått jobb är de samma som för ett år sen. Men vissa sackar efter. Det gäller de yrkesområden som finns inom den offentliga sektorn. Här har nästan inte skett någon förändring.

— Det verkar svårt för de offentliga arbetsgivarna att bryta med traditionen att hela tiden välja arbetskraft efter förtjänst och skicklighet, säger Göte Bernhardsson på AMS.

— Medan offentliga yrken varit populära har det, åtminstone tidvis, varit svårt för många privata arbetsgivare att rekrytera arbetskraft. På så sätt har det blivit lättare för handikappade att få jobb där.

Göte Bernhardsson menar att om man vill göra en välvillig tolkning av undersökningsresultatet, så kan det vara så att kampanjen inte gett utslag hos de offentliga arbetsgivarna ännu.

Mot det talar dock länsarbetsnämndernas rapporter. Där understryks svårighe-

tena att nå resultat inom den offentliga sektorn.

Men det finns också privata arbetsgivare som har samma "dåliga" tradition, exempelvis banker.

De kommer att kallas till överläggningar enligt främjandelagen tillsammans med bl a landstingsförbundet, kommunförbundet och försäkringskassan.

Den största ökningen av antalet jobb för handikappade har skett inom tillvundet, kommunförbundet och försäkringskassan.

Den största ökningen av antalet jobb för handikappade har skett inom tillverkningsarbete och servicearbete. Hälften av ökningen har skett här.

I förhållande till antalet lediga platser är resultatet mest positiva inom stuveri-, lager och diversearbete. Nästan var tjugonde nyanställd var handikappad.

Mer nedslående är alltså resultaten för yrkesgrupper som huvudsakligen finns inom den offentliga sektorn. Inom hälso- och sjukvården var det bara fyra av tusen nyanställda som var handikappade. För yrkesgrupperna pedagogiskt arbete och administrativt arbete var siffrorna ännu sämre.

Det har blivit fler jobb för samtliga grupper arbetshandikappade. De största relativa ökningarna har skett för grupper med hörselhandikapp och förståndshandikapp.

Förståndshandikappade har lättast att få jobb. Mer än var tionde arbetssökande fick jobb under perioden.

De med hjärt-, kärl- och lungsjukdomar hade svårast att få jobb. Här fick knappt en av tjugo arbetssökande jobb. Läget är inte mycket bättre för de med socialmedicinska (alkohol, narkotika m m) handikapp.

En Rökfri Generations (ERG) kampanj våren 1980

I mars körde ERG igång i skolorna en landsomfattande kampanj enligt 1979 års modell. Kampanjen kröns med en stor artistgala den 20 eller 21 maj i Stockholm — en jubelföreställning för hela familjen med en mängd artister engagerade.

Samtliga elever på mellan- och högstadiet (ca 600 000) inbjuds att delta i en improvisations- eller rollspelsövning. Alla klasser stimuleras att utan tävlingsmoment göra enkla improvisationer där det poängteras att alla elever ska delta.

Meningen är att förändra den traditionella synen på rökningen hos målgruppen, 10—15-åringar, dvs presumtiva rökdebütanter. Rökaren har ju från tobaksindustrins sida alltid framträtt i tuffa sammanhang, på hästryggen, i fräna sportbilar eller med attraktiva tjejer. Vi på ERG använder inte skrämselfpropaganda om rökningens följdverkningar utan vill helt bygga vårt arbete på det positiva i att vara rökfri.

Rökfria resor

Hänt sen sist...

Medlemsantalet skjuter i höjden. Det är ett glädjande tecken och kanske inte så konstigt med tanke på alla aktiviteter, som pågår ute i landet. Från kansliet reser funktionärerna flitigt. På lokalt håll uppmärksammas man mer och mer både från allmänhetens och massmedias sida.

Tord Axelsson har deltagit i sammanträde med styrelsen för Statens Handikappråd. Sammanträdet var förlagt till Landstingsförbundet där information lämnades om förbundets verksamhet, uppgifter och målsättning. Lf är samordnande för de 23 landstingen och de 3 kommuner som har egen hälso- och sjukvårdsorganisation. Angående utvecklingen inom hälso- och sjukvården betonades särskilt det stora behovet av utbyggnad inom långtidsvård, samt satsningen på den s k primärvården. Utbyggnad av vårdcentraler och bättre samarbete med den kommunala äldreården och socialvården måste skapas. Lf är positiv till en utvidgning av handikappråden och rekommenderar landstingen att hålla kontakt med handikapporganisationerna. Påpekades från HCK- håll att det ofta tar lång tid innan Lf går ut med rekommendationer som leder till samordning av olika frågor i landstingen. Lf är positiva även till det nya förslaget till ramlag för hälso- och sjukvården. HSU. Vid själva sammanträdet beslutades godkänna förslag till remissyttranden ang. Huvudmannaskapet för specialskolan där man tillstyrker att specialskoleförordningen bibehålls. Vidare yttrande om Barn med behov av särskilt stöd enligt barnomsorgslagen samt om Statens skolor för vuxna. I samtliga dessa yttranden har SHR samrätt med HCK. SHR presenterade ett förslag till studiematerial "Som du — men med handikapp", som verkade bra.

Infarktinformation

Bengt Dahlström rapporterar från ett seminarium på Huddinge sjukhus avseende forskningsprojektet för utvärdering av förbättrad infarktinformation på Huddinge sjukhus. Docent Töres Theorell ledde seminariet och framhöll att man i USA fått bäst resultat i återgång till arbetet för patienter, som fått en noggrann och upprepad efterkontroll på sjukhusen. Hela 93 % av de yngre patienterna hade kunnat återgå till arbete. Patienterna får undervisning i att förstå sin sjukdom, hur behandlingen utföres, fysisk aktivitet, diet och rökning, psykologiska faktorer.

Den förestående undersökningen på Huddinge sjukhus, till vilken RHL lämnat forskningsanslag på kr 25 000:—, kommer att ske på ett 100-tal hjärtinfarktpatienter under 1980 och dessa kommer att

jämföras med ett motsvarande antal patienter från 1979 som icke fått motsvarande information. Ett frågeformulär hade utarbetats, som genomgicks och justerades till vissa delar. Undersökningen beräknas påbörjas i mars med gruppträffar med 10—15 patienter varje gång. Grupperna träffas första gången ca 4 veckor efter utskrivningen och träffas därefter ytterligare 2 gånger med 14-dagars mellanrum. Vi har tillställt Theorell vårt informationsmateriel, som kommer att utdelas till patienterna. Dessutom skall vi få tillfälle att närvara och informera varje grupp 1 gång. För att projektet skall kunna slutföras behövs ytterligare kr 11 000:—, vilket be- lopp docent Theorell begärt i ytterligare anslag från RHL.

Frimärke för 1981

Ulla Gudmundsson, sekreterare i Rege- ringens beredningsgrupp för handikapp- året 1981 redogjorde för gruppens verksamhet och planering. Hon redogjorde också för den konferensserie som beredningsgruppen håller på och planerar, skriver Bo Månsson. Vid nästa sammanträde kommer ABF:s och Brevskolans insatser att behandlas likaså de egna organisationernas förberedelser samt Handikappfo- rum 1981 i Göteborg. Ulla Gudmundsson meddelade att Posten ev kommer att ge ut ett frimärke inför handikappåret.

Kurs för ledamöter i handikappråd

Knut Ahlqvist hälsade alla välkomna till Kronoberg och redogjorde kort för Växjö och Kronobergs historia, fortsätter Bo. Deltagarna gick därefter ut i en grupp- diskussion för att göra en probleminventering. Efter att ha presenterat syftet med kursen gick deltagarna åter ut i ett grupp- arbete med uppgift att med utgångspunkt från medtaget material göra en utställning och på så sätt presentera en kommun eller ett landsting. Bo föredrog därefter förslaget/proppen till ny socialtjänstlag. Delta- garna fick i bikupor diskutera en att-sats ur RHL:s målsättningsprogram med uppgift att komma fram med konkreta förslag hur man skall arbeta för att att-satsen skall kunna förverkligas. Efter redovisning och ytterligare diskussioner avslutades kursen.

Möte med medicingruppen

Sivert Klasson har deltagit i sammanträde

med Medicingruppens studiekommitté. Kristina Söderlind öppnade sammanträdet. Vidare genomgicks vårens studieinforma- tion till lokalföreningarna, vilken efter dis- kussion och smärre förändringar godkän- des. Innehållet i ett internatmöte på Ågesta 4—5/2-80 diskuterades. Man beslutade att ta upp "Folkbildningsutredningens betän- kande", då även övriga handikappgrup- pers studiekonsulenter skulle bjudas in. Vidare föreslogs en diskussion om hur de större medlemsförbundens studieorganisa- törer skall kunna ställa upp för de mindre förbunden vid anordnande av kurser och cirklar.

SHRs referensgrupp

Vid ett sammanträde med Statens han- dikappråds referensgrupp informera- des om det statliga organisationsstödet. SHR:s ordförande Nils Carlshamre hälsade välkommen och överlämnade ordet till Bo Wahlberg, som redogjorde för be- stämmelserna om erhållande av statligt or- ganisationsstöd för handikapporganisa- tioner. Bo Wahlberg redogjorde även för den nya ansökningsblankett som SHR utarbeta- tat. Det sammanlagda organisationsstödet till handikapporganisationerna uppgår till 24.5 milj kronor för 1980/81 och motsva- rar en höjning med 11,4 % jämfört med innevarande år.

**Vi blir fler och fler
som gör oss fria.**

Lasse Åberg, mångsysslare.

Årsmöte i Gällivare

Bror Ek var närvarande vid årsmötet i Gällivare kommun, som hölls i Folkets hus i Malmberget. 40-talet medlemmar mötte upp. Sedvanliga årsmötesförhandlingar och god stämning. Medlemsantalet har ökat med 19 under året till 235. Verksamhetsberättelsen redovisar en mycket god medlemsaktivitet med en rad arrangemang bl a jubileumsfest, surströmmingsfest, handikappfest och lilla julafton, föreningen har varit representerad på kongressen, i HCK och i KHR. Många medlemmar har även deltagit i kurser och cirklar. Många har skänkt till handarbetslotteriet för att förstärka kassan. Föreningen är medlem i Föreningen Norden. Som vänorter håller man kontakt med Tromsø i Norge och Kusamo i Finland.

Avgående kassören Sven Evert Nilsson omvaldes. Fyllnadsval förrättades liksom val av suppleanter för styrelsens ledamöter. Man valde lotteriföreståndare, festkommitte och valberedning.

Bror talade om förbundsaktuellt, färdtjänsten, handikappåret, och nämnde lagen om hälso- och sjukvård och lite historia om förbundet, eftersom det var många medlemmar som för första gången bevisade ett årsmöte hos föreningen.

Ett osynligt handikapp

— Vår förening ska verka för ett samhälle som är till för alla. Hade man ett sådant skulle det helt enkelt inte finnas några handikappade! Men samhället är uppbyggt för att passa en effektiv människa som orkar med allt. Det menar Sivert Klasson, som är ordförande i Föreningen för hjärt- och lungsjuka i Nacka — nykomlingen i handikapprådet.

Hjärt- och lungsjukas lokalförening för Nacka-Tyresö-Värmdö bildades så sent som 1978, men har redan 110 medlemmar.

— Sedan tog det ett helt år innan vi lyckades komma med i handikapprådet, säger Sivert Klasson. Därför har vi inte hunnit driva några speciella frågor i rådet ännu utan har hittills arbetat genom riksförbundet.

Arbetet i riksförbundet har handlat om att skaffa fram tekniska och medicinska hjälpmedel till medlemmarna.

— Vi har också krävt att bostäder för de som är hjärt- och lungsjuka ska ligga högst tio minuters gångväg till en dygnet-runt jour.

Vård i tid

Anledningen till det kravet är att de flesta, enligt Sivert Klasson som dör i hjärtinfarkt gör det för att de inte får vård i tid.

— Därför jobbar vi också med frågan om ambulanstransporterna, fortsätter Sivert Klasson. Som det är nu är det så svårt att få ambulans för de som känner att de behöver komma till sjukhus att de flesta anlitar Taxi i stället.

På lokalavdelningsplanet gäller arbetet

idag i mångt och mycket kontakter med sjukhus och vårdinrättningar. Och föreningen jobbar hårt för att få kontakt med dem som lider av sjukdomar i lungor och hjärta.

— Vårt allra viktigaste arbete är faktiskt att fånga upp dem i vår verksamhet, som på grund av en eller flera infarkter blivit förtidspensionerade och därför isoleras och riskerar att passiviseras, säger Sivert Klasson.

Han berättar att dessa kan få jobb i föreningen som de klarar av. Kanske kan de på grund av sin sjukdom bara arbeta ett par timmar om dagen och kanske måste de gå ifrån jobbet och vila med jämna mellanrum.

Aktiva

— Vi behöver dem i vår förening och de behöver ju oss, menar Sivert Klasson.

Lokalföreningen ordnar handarbetskvällar och har planer på gemensam hjärtgymnastik, cirkelkurser, och promenadbingo. Medlemmarna deltar i kurser som ordnas gemensamt för de olika lokalföreningarna i länet och i kurser, föreningar, och resor som moderföreningen anordnar.

— Ett stort problem för våra medlemmar är att de lider av ett handikapp som är osynligt. Sitter man i rullstol eller använder krycka syns det att man är

Från Riksdagen

Bristen på meningsfulla arbeten dömer ofta handikappade människor till passivitet och isolering. Fortfarande finns alltför få arbeten anordnade inom arkivarbete, halvskyddad eller skyddad sysselsättning. Inom den offentliga sektorn finns många arbetsuppgifter där ett handikapp kan ha relativt liten betydelse för förmågan att sköta jobbet.

Hur många människor finns anställda inom arkivarbete, halvskyddad eller skyddad sysselsättning inom kanslihuset? Anser statsrådet att statliga myndigheter bör gå före vad gäller anställandet av handikappade? Har riksdagsman Olle Wästberg frågat arbetsmarknadsministern.

handikappad och folk kan ta hänsyn. Vi får ofta ta emot utskällningar för att vi ställer oss på handikapparkeringar till exempel.

— Kan man inte använda sina ben kan man kanske träna upp sina armar och vice versa, men när det är blodcirkulationen som inte fungerar eller man inte kan få luft finns det inte något annat att ta till istället, säger Sivert Klasson.

Samla poäng till ett eget hus.

Om du börjar bospara hos Ekkronan idag så kan du med 500:- i månaden lyfta ut 40.000:- om 6 år (med räntan). Där har du kontantinsatsen till ditt hus. Samtidigt samlar du under den tiden ihop de poäng som behövs för att du ska få välja ut det hus du vill ha.

Naturligtvis kan du spara en mindre summa, men ju mer du sparar desto snabbare får du ditt hus.

Ekkronan hjälper dig med samtliga huslån. Så om du vill underlätta det för dig själv och din framtid ska du komma till oss. Välkommen!

SPARBANKEN STOCKHOLM

Lehmann i Lund känner alla

Säg Lund och de flesta tänker på universitetet, domkyrkan eller karnevalerna, om man har den läggningen. Såvida man inte är medlem i RHLs Lundaförening, för då kommer Willy Lehmann i första rummet. Utan åthävor utför han en välsignelsebringande gärning från en gammal hederlig stationsbyggnad vid Södra Esplanaden. Järnvägen las visserligen ned 1939, men Willy fortsätter med oförminskad hastighet.

Man får intrycket att ingenting kan stoppa Willy Lehmann. Han har ett par hjärtinfarkter bakom sig, kärlkramp och förkalkning i benen men lika fullt sköter han expeditionen i den idylliska tegelbyggnaden

Kassaskåpet är från järnvägstiden men fungerar fortfarande utmärkt, konstaterar Willy Lehmann.

till nytta och glädje för RHL-folket i Lund med omnejd.

Stilla och försynt — men effektivt — gör han regelbundna besök på lasarettet eller skjutsar dem som har svårt att förflytta sig. Södra stationen har blivit hans andra hem och en plats för avkoppling och gemenskap för många.

— Folk ringer dygnet runt, hit eller hem, säger Willy, och det får de gärna. Behovet av hjälp och tröst är inte klockreglerat.

Aktiviteterna är imponerande med kurser i olika ämnen och uppskattade teaterbesök. Lunds kommun har också ställt upp helhjärtat, men inte desto mindre är medlemmarnas egna insatser för att sätta det nedslitna kontorshuset i gott skick omfattande. Det har snickrats, målats och tapetserats i åtskilliga arbetstimmar.

Nya medlemmar dyker självmant upp och därför är det så viktigt med en kontaktmänniska av Willys sort. Till en början rörde det sig mest om äldre hjärtpatienter, men tack vare goda kontakter med hjärtläkarna på lasarettet, som hänvisar till RHLs möjligheter att stödja, har man kommit längre ned i åldrarna.

Vi kan glädja oss åt många eldsjälur inom förbundet, som i likhet med Willy arbetar i det tysta, nöjda med den tillfreds-

ställelse det ligger i att vara till medlemmarnas hjälp. Redaktionen kan bara med respekt ta av sig kepsen och i fortsättningen låta fler medarbetare som Willy att komma till tals.

I ett av rummen har Willy ordnat med en utställning, som de många besökarna med intresse tar del av.

Krav på en ny försäkringsrätt!

Krav på en fjärde, helt ny, försäkringsrätt i Malmö framförs i en riksdagsmotion av Anna-Greta Skantz, som bekant ordförande i Malmö allmänna försäkringskassa och vice ordförande i Försäkringskassaförbundet.

Anna-Greta Skantz knyter i motionen an till det som sades från regeringens sida när riksdagen presenterade förslaget till en ny besvärordning inom socialförsäkringen.

Då beräknades antalet mål per år vid de tre försäkringsrätterna bli ca 12 000, varav 6 000 i Stockholm, 4 000 i Jönköping och 2 000 i Umeå. Organisationsplanen fastställdes utifrån detta och med en handläggningstid på ett år.

— Verkligheten har emellerid blivit en annan, konstaterar motionären. Antalet

inkomna mål har väsentligt överstigit det beräknade antalet. Dessutom har handläggningstiden blivit längre än vad som beräknats.

Man får nu vänta i 1 1/2—2 år innan målen avgöres.

Antalet icke avgjorda mål vid årsskiftet uppgick till 16 000, varav 7 113 i Stockholm (Handen), 6 685 i Jönköping och 2 241 i Umeå.

— Ur allmän rättssynpunkt kan detta förhållande inte accepteras, säger motionärerna.

Anna-Greta Skantz påminner om sin tidigare motion om placering av försäkringsrätten för södra Sverige i Malmö. Enbart i Skåne och Blekinge har man 1,2 miljoner invånare vilket utgör tillräckligt underlag för en försäkringsrätt.

453 i Falun

Ett 50-tal medlemmar mötte upp vid hjärt- och lungsjukas förenings i Falun årsmöte. Ordförande Erik Danielsson hälsade välkommen och sedvanliga mötesförhandlingar vidtogs.

Styrelseval förrättades där i stort sett det ej blev så stor förändring. Ordförande kvarstår lika så en del ledamöter, i övrigt omval, förutom att kassören Britte Rockner avsåg sig omval och ersattes med Elna Hägglöf. Britte Rockner blir styrelseledamot.

Medlemsantalet är nu uppe i 453. Medlemsavgiften förblir oförändrad.

En trevlig underhållare var Börje Östman.

Avgående kassören avtackades med en minnesgåva och blommor.

JASÅ DE HÄR ÄR TACKEN, NÄR MAN FÖRSÖKER GE DEJ NYA SKOR...

VILL VI HA FRUKTEN	KAN DEN FETE FÄ	INTE NU NÖTSUKA	ÄR DENNA SIDA	GRÄBEN	VANDASIDOR PAR	FÖREKOMST	KOLLAR KANSKE BETTET VÄN	SKYD-DAG HÄRET KASSERA	MUSIK-VERK GRA-VERAT	
						PRÄ-LÄGGS-FISK				
						PRATA NON-SENS				
						FESTA DM	REN-SÄGEL VAGA-BOND			
					BRASA				DM-GÄNG I SLA-LÖM	
					LÖDD-RAR MILT	STRECK		HÄLLA SEJ UPP-RÄTT		
									BA-KOM TA-PETEN	
							I SKALA FÖR ÅKER-BRUK	TRÄD	SNOR-VALP	HEM-MA I JOB-BET
SERIE-KALLE				SLUM-MER		YNGEL FÄRSK				
SKO-JA-RE				ETTA TORA DAHL	KYLER			NÄVE	SLÄS FAKET MÄSS-SKJURTA	
OM-RÅDE				LED-NING NAMN-LULL			BÖRDA ARVINGE			
INGÅR I STA-TERNA					OBE-HAND-LAD	MITT I KANADA	RIMMA JOHN ERIK-SON			
HÄL-LER IGEN	SVOR-DOM RELA-TERA									
				SVANGA RUNT HARDE SOM VANTAT	KRYPA		UTE-SLU-TAN-DE			
AVISA		VISTE FÖR-LAGA								
JUDE										
GICK PLAN-LÖST										
KAN OR-TINOLOG										
STÄLLA UPP										

TÄVLINGSREGLER

Lösningarna skall vara märkta "Bildkruss nr 4" och måste vara Status redaktion, Box 3196, 103 63 Stockholm, tillhanda senast den 10 maj.

Tre priser utdelas som vanligt, nämligen ett på 50, ett på 25 och ett på 15 kronor.

Pristagarnas namn meddelas i Status juninummer.

Status

nr 4

BILDKRYSS

Namn _____

Adress _____

Postadress _____

35-årsjubileum i Värnamo med Hjärt- och Lungsjuka

Medlemmarna hade man- och kvinngrant slutit upp och ett stort antal speciellt inbjudna gäster deltog när Värnamo Konvalescentförening för Hjärt- och Lungsjuka firade sitt 35-årsjubileum i Folkets Hus. Från riksförbundet deltog förbundssekreterare Tord Axelsson, som harangerade föreningen för dess framgångsrika utveckling. Från länets centralorganisation deltog bl a Lars-Birger Sund och lyckönskningar från Värnamo kommun framfördes av kommunfullmäktiges ordförande Kaj Strandberg.

Vidare deltog i festligheterna representanter för andra lokalföreningar, som önskade den jubilerande föreningen fortsatt framgång i arbetet, medan andra föreningar sänt blommor och hälsningar.

Historiken föredrogs av ordföranden Åke Larsson och av denna framgick att den första styrelsen bildades den 23 september 1945 med Göte Viktorsson som ordförande. Årsavgiften var från starten en krona! Vid samma möte beslutades också att en centralorganisation för hela länet skulle bildas. Målsättningen för föreningen var att genom samverkan driva fram bättre och snabbare hjälp åt de sjuka. Denna målsättning har genom alla åren

varit rättesnöre för verksamheten, även om resurserna var knappa från början, framgår det av historiken. Beträffande medlemsantalet har de största framgångarna skett under 1970-talet. 1975 fanns i föreningen 85 medlemmar och vid senaste årsskiftet var det uppe i 242 medlemmar, under innevarande år har redan 31 nya medlemmar anslutit sig till föreningen.

Det stora glädjeämnet för 1979 var förverkligandet av en sedan länge efterlängtat egen lokal, den är inrymd i det gamla polishuset vid Lasarettsgatan, där föreningen har sin expedition och på tisdagarna håller öppet hus.

Aktivt år för konvalescenter

Eskilstuna Konvalescentförening höll årsmöte i föreningslokalen Bellmansgatan 1. Av verksamhetsberättelsen framgick att föreningen haft ett mycket bra verksamhetsår. Tre studiecirkel har varit i gång, och deltagandet har varit stort i olika kurser och konferenser i handikappfrågor. I Hjärtats Dag-lotteriet kommer föreningen att bidra med lottförsäljning liksom tidigare år.

Styrelsen för 1980 fick följande sammansättning: Ordförande Arne Lundh, kassör Eric Bergqvist, sekreterare Siri Bergqvist samt övriga ledamöter Gunnar Jävert, Linnea Karlsson, Mary Larsson samt Linnea Jeppsson.

Edvin omvald i Eksjö

Hjärt- och lungsjukas förening i Eksjö kommun har haft årsmöte i de synskadades lokal på Albert Engströmsgatan 35.

Till verksamheten under det gångna året hör en utställning där hjärt- och kärlsjukdomarnas bekämpande visades. Man har också haft ett torglotteri med god behållning. Omvald ordförande blev Edvin Carlsson och kassör Karl Johansson. Styrelseledamöter är Ove Nilsson och ordinarie sekreterare Bengt Sundblad. Nya i styrelsen är Thure Waerme och Karl Engdahl. Kontaktombud är Wiola Kind och Bengt Sundblad. Den senare är också klubbmästare.

Högtidligt årsmöte

Tio medlemmar i Hjärt- och lungsjukas förening fick sig tilldelat föreningens hedersnål och blommor vid årsmötet i Arnäsfall. Hjärt- och lungsjukas förening 35-årsjubilerade och sammankomsten fick högtidsprägel med tal och hyllningar, skriver Örn-sköldsviks Allehanda.

Årsmötet inleddes med att Gunnar Nyberg hälsade välkommen. Han gav en återblick på verksamheten under de gångna 35 åren. Meningen var att hålla jubileet 1979 men man beslöt att flytta fram arrangementet till årsmötet. Ett 80-tal medlemmar deltog. Att träffas under enkla trivsamma former uppskattas. Till ordförande för mötet utsågs Gunnar Nyberg. Av verksamhetsberättelsen framgick att en kontaktgrupp för medlemsvård bildats på initiativ av Axel Öqvist. Med i den är Anna Greta Löfqvist, Gunnar Nyberg och Axel Öqvist.

Öviks-föreningen var också representerad vid CO:s årsmöte i Härnösand. Med i styrelsen är Sven Löfqvist och Gunnar Nyberg. Hjärt- och lungsjukas förening har under det gångna arbetsåret fått 119 nya medlemmar. Medlemssiffran är idag 377. Styrelsen fick följande sammansättning. Ordf Helge Stoltz, vice ordf Gunnar Nyberg, sek Anna Greta Löfqvist, kassör Sven Löfqvist, övriga ledamöter: Ivan Danielsson, Arthur Härdin, Lilly Gidlöf. Revisorer Gunnar Häggström och Holger Leuf. Studieorganisator: Dagmar Löfqvist. Socialombud: Gunnar Nyberg.

Ombud till HCK, Siv Härdin och Gunnar Nyberg. Vårdinna: Dagmar Löfqvist. För en fin insats i hjärt- och lungsjukas förening under de gångna 35 åren fick tio medlemmar sig tilldelat föreningens hedersnål och blommor. Här är namnen: Ivan Danielsson, Arthur Härdin, Märta Häggström, Gunnar Häggström, Axel Öqvist, Bror Hemmingsson, Gunnar Nyberg, Gustav Adolf Gidlöf, Lilly Gidlöf och Holger Leuf.

Försök i Malmö

Handikappade får utbildade ledsagare

Malmö blir först i landet med specialutbildade och kommunalt anställda ledsagare för gravt handikappade. Detta sociala experiment följs med stort intresse över hela landet och inleddes i april. Gravt handikappade skall bli kunna få sällskap till teater, bio, restaurang, för större inköp, långpromenader eller något annat.

— De kan däremot inte få ledsagning till arrangemang anordnade av intresseorganisationer, politiska föreningar eller kyrkan. Vid sådana tillfällen bör det räcka med den vanliga färdtjänsten, säger Lilian Freiburghaus, som är socialassistent vid socialförvaltningens handikappsektion, till Sydsvenska Dagbladet.

— Det rör sig i en första omgång om fem tjänster. De fem skall genomgå en grundlig utbildning på ett par veckor. De skall få lära sig hur man sköter tekniska hjälpmedel, hur man klarar en rullstol, lite om medicin etc.

— Utöver de fem kommer ytterligare

sju personer att knytas till ledsagarservicen. Detta för att få största möjliga bredd på verksamheten. Det är också önskvärt att det blir både män och kvinnor.

Den handikappade kan som mest få ledsagning vid tre tillfällen per månad under sammanlagt högst 18 timmar.

Kommunen vill också underlätta för anhöriga och vänner som ställer upp för handikappade. Det sker genom att man betalar maximalt 12 enkelresor med taxi då en anhörig följer med en handikappad.

Principen blir att ju fler gånger taxi betalas för resor av det här slaget, desto färre gånger kan kommunal ledsagare anlitas.

Hjärtrehabilitering planeras

OM hjärtrehabilitering vid lasarettet i Jönköping och andra planer för framtiden diskuteras vid årsmötet hos Jönköpingsortens konvalescentförening, lokalförening av Riksförbundet för hjärt- och lungsjuka. Det var i anslutning till föredraget om lungsjukvården i Jönköpings län som hölls av centralorganisationens ordförande

Lars-Birger Sund, Huskvarna.

Årsmötet hölls på Sofiegården i Jönköping.

288 medlemmar finns i lokalföreningen och cirka 1 000 i huvudorganisationen i länet.

Styrelsen: ordförande Ann-Britt Svensson, vice ordförande Thor Nyberg, sekreterare Gunborg Blixt, vice sekreterare Folke Lindberg, kassör Gösta Engström, övriga ledamöter: Lars-Birger Sund och Hadar Hallén.

Trelleborg först med hjärtrekonditionering på arbetsplatsen

I Trelleborg har Trelleborgs Gummifabrik sedan några år hjärtrekonditionering i sitt nybyggda "Forum" där dr Lars Nilsson tillsammans med sjukgymnasten Margita Sjöberg startade hjärtrekonditionering för anställda vid Gummifabriken. Det har visat sig vara ett förnämligt initiativ, att ett företag tar en sådan satsning för sina anställda.

För två år sedan hade Lokalföreningen för Hjärt- och Lungsjuka en upplysningsafton på "Forum", där samtliga anställda på Trelleborgs AB var inbjudna, en mycket lyckad kväll med olika talare, bl a dr Lars Nilsson, sjukgymnast Margita Sjöberg, Gummiklubbens ordförande Karl-Axel Lindskog och från RHL Åke Magnusson, en kväll som vi hoppas skall kunna återkomma. Vi vill med detta tacka Margita Sjöberg och hennes hjälprede Ramona Lienau, för god hjälp och för att hålla oss igång.

Gehå

Rapport från Avesta

Efter att först ha följt Ingemar Stenmarks segeråk i specialslalom kunde 40 medlemmar hälsas välkomna av ordförande Bengt Hedström till lokalföreningens för Avesta—Hedemora och Säter årsmöte i Gussarvsgården, Hedemora. En grupp ungdomar från Vasakyrkan underhöll med ett mycket uppskattat sång- och musikprogram, därefter bjöds det på kaffe och tårta.

Av verksamhetsberättelsen framgick det att föreningen har 180 medlemmar, och att en 5-dagars resa till Gotland har genomförts. Fyra studiecirkel har bedrivits. Föreningen har varit representerad vid Förbunds-kongressen, en regionsträff och i HCK:s styrelser i Avesta och Hedemora.

Till kassör omvaldes Ivar Lindberg, Hedemora, omval även på Alice Eklind, Avesta som sekreterare, som ledamot nyvaldes Albin Eriksson, Avesta. Kvarstående ledamöter är ordförande Bengt Hedström, Fors och Ivar Andersson Säter. Till revisorer omvaldes Gunnar Petersson, Hedemora och Bertil Hedberg, Avesta. Till kontaktombud valdes Bengt Hedström för Avesta, Rut Sjöberg för Hedemora och Ivar Andersson för Säter. Ombud till Centralföreningen blev Ivar Lindberg och Ivar Andersson. Ombud till HCK Avesta Bengt Hedström och Bertil Hedberg. Ombud till HCK Hedemora Ingrid Johansson och Sigrid Samils. Ivar Andersson som var årsmötets ordförande avslutade mötet med att från styrelsen tacka alla medlemmar och bidragsgivare för det gångna året.

I Trelleborgs gummifabrik arbetar man sedan några år tillbaka med hjärtrekonditionering i sitt nybyggda "Forum", ledd av dr Lars Nilsson och sjukgymnasten Margita Sjöberg.

En ständigt växande konvalescentförening

Österlens konvalescentförening, som tillhör riksförbundet för hjärt- och lungsjuka, kunde under sitt 29:e verksamhetsår notera 31 nya medlemmar. Det 30:e året har börjat i samma stil med åtta nya medlemmar. Medlemmarna får av sin förening främst hjälp med sina rättigheter ifråga om vård vid konvalescenthem, vårdbidrag samt råd i sociala frågor, hjälp vid kontakt med sociala myndigheter, samtalsterapi osv.

Föreningens styrelse uttalar också förhoppning om ett utvidgat samarbete med lasarettet, eftersom medlemmarna kan dra stor nytta av att diskutera sin situation med medmänniskor i samma situation.

Ett annat av föreningens viktiga områden är att förmedla kunskap om vikten av motion, rörelse och frisk luft för sina medlemmar. Föreningen arrangerade också i samarbete med Visir "Hjärtats dag" i Simrishamn förra våren, då bl a landstingets friskvårdskonsulent Lars Olofsson, Kristianstad medverkade. Korpen fanns också med denna dag, som medarrangerar till fri-luftsdagen. I år arrangeras Hjärtats dag i Tomelilla den 10 maj.

De 204 medlemmarna har under verksamhetsåret varit flitiga lottförsäljare och därmed fyllt på kassorna såväl hos riksförbundet som Österlen-föreningen.

Valen

Vid valen stod tre styrelseledamöter i tur att avgå. Samtliga omvaldes för en ny två-årsperiod, nämligen Nils Hansson, Brita Lagerdahl och Eric Johansson. Även suppl. Tage Andersson, Anton Steen, Maj-Britt Strand, Karin Johansson och Henning Holgersson omvaldes medan Margit Syrén nyvaldes. Till revisorer omvaldes Curt Nilsson och Luule Lundgren. Arbetsutskottet med ordf, sekr och kassör omvaldes liksom studieorganisationen Brita Lagerdahl. Även medlemmarna i studiekommittén, Brita Lagerdahl, Sture Svensson och Bertil Blomstrand, omvaldes. Kulturombud för ett år blev Nils Hansson medan lotterikommittén omvaldes med Nils

Hansson, Ester Walter, Agneta Johansson, Karin Johansson och Maj-Britt Strand.

Nyvalda ombud i ABS:s representantskap blev Nils Hansson och Ester Walter. Till ledamot i KHR i Simrishamn omvaldes Sture Svensson, medan Börje Johansson omvaldes som ledamot i KHR i Tomelilla. Till ledamot i HCK i Simrishamn omvaldes Sture Svensson. Ny ledamot i centralorganisationens styrelse är Börje Johansson. Att representera Österlenföreningen vid centralorganisationens styrelse valdes Brita Lagerdahl, Erik Johansson, Anton Steen och Gunnar Grahm.

Efter valen fick ordf Sture Svensson ett tack för sitt arbete inom föreningen. Svensson kvitterade med att tacka medlemmarna för att dessa lojalt ställer upp vid sammankomster av skilda slag samt ställer sina tjänster till förfogande.

Hjärt- och lungsjukas förening i Sollefteå

har haft sitt årsmöte på Önsta fritidsgård i Sollefteå under mycket god tillslutning. Till styrelse för det kommande verksamhetsåret valdes Sigurd Alexandersson, ordförande, Karin Eriksson, sekreterare, Oskar Jägare, kassör. Revisorer: Gunhild Sjöberg och Uno Öst. Studieorganisatör: Astrid Backman-Fagerström. Socialombud: Sally Hagberg. Dagen på Önsta fritidsgård i Sollefteå avslutades med ett trivsamt samkväm.

Semesterhemmet öppnar 14 maj

De Hjärt- och Lungsjukas förening i Karlshamn kunde vid sitt årsmöte konstatera att verksamheten under det gångna året varit bra och att denna intensifierats något.

Årsmötesförhandlingarna fördes under ordförandeskap av Alva Bengtsson som i samband därmed också kunde rapportera att semesterhemsverksamheten vid Långasjönäs kommer att öppnas den 14 maj.

Till ordförande i föreningen omvaldes Fritz Pettersson och vidare omvaldes Knut Andersson som vice ordförande, Greta Johansson som kassör, John Andersson som vice sekreterare. I program- och bingo-kommittén utsågs Iris Pettersson, Sonja Boman och Valborg Karlsson med Karl Gustav Karlsson, Olofström samt Olle Eliasson och Greta Johansson, Sölvesborg. Revisorer blev Anna Greta Ohlsson och Kurt Andersson samt studieorganisatör Malin Widén.

I valberedningen utsågs Malin Widén, Elsa Olsson, Sonja Boman, Ivar Johansson och John Andersson.

Vid förhandlingarna, som avslutades med samkväm, beslöt att höja årsavgiften till 35 kr för ensamstående samt till 40 kr för äkta makar.

Kort om Kalix

Kalix lokalavdelning har hållit årsmöte. Då inröstades elva nya medlemmar. Vid årsskiftet var medlemsantalet 131.

Styrelsen består av: Sigvard Hansson, ordförande, Berta Lindbäck, vice ordförande, Egon Johansson, kassör, Anna Lundbäck, sekreterare och studieorganisatör samt Gunnar Morin.

Styrelsen fick i uppdrag att till nästa årsmöte utreda om sommarens resa. Årsmötet avslutades med en stunds underhållning av Kalix accordion klubb.

Pristagare

Bildkryss nr 2

- 1:a pris 50 kr: Torsten Smith, Box 63, 230 11 Falsterbo
- 2:a pris 25 kr: Bertil Jörgensen, Rörbecksgatan 27, 311 00 Falkenberg
- 3:e pris 15 kr: Ester Olsson, Rosencrantzgatan 25, 273 00 Tomelilla

**BRYT
RÖKVANAN**

Ett tryggt stöd i en svår stund

Stockholms

ELDBEGÄNGELSEFÖRENINGENS

BEGRAVNINGSBYRÅ

Ombesörjer både eldbegängelse- och jordbegravningar. Utan enskilt vinstintresse.

Huvudkontor: Sveavergan 116 vid Odengatan

Söder: Ringvägen 127

Folkungagatan 104 (vid Renstiernasgatan)

15 16 60

45 58 59 eller 40 58 76

43 66 17

Kungsholmen: Hantverkarg. 28 53 33 75

Östermalm: Valhallav. 143 63 40 61

Handen: Vikingav. 19 777 22 10

Märsta: Ombud. Stationsg. 3 0760/191 00

Sollentuna: Sköldvägen 18, mellan Sollentuna station och Kommunhuset 96 26 25

Hägersten: Blommensbergsv. 127

vid Hägerstensk. 18 65 00

Skärholmen: Skärholmäng. 26 710 66 80

Farsta: Farsta gränd 9 94 45 11

Järfälla: Ombud fru G. Hahn 0758/108 00

Göteborg: Chalmersg. 21 031/20 21 30

Rådgivning och dödsfallsanmälan efter kontorstid 08/33 91 65

Tyck till själv!

Lars Östmans krönikor under huvudrubriken **PERSONLIGT** har med all rätt blivit uppmärksammade. Bland annat för sin oräddhet och sitt nytänkande. Det är inte minst inom vårt förbund av vital betydelse att vi inte låter oss nöja med vunna framgångar och fromt, av uppgivenhet, bekvämlighet eller rent av bristande förståelse acceptera sakernas nuvarande tillstånd. RHL har sitt berättigande genom att tjäna medlemmarna. Något självändamål får det inte bli tal om. Det och mycket annat trycker Lars Östman hårt på i varje nummer. Om du har egna synpunkter i sammanhanget — och det har du naturligtvis — är du hjärtligt välkommen i våra spalter. Lägg inte så stor vikt vid formuleringen. Den hjälper redaktionen till med.

LEH

RHL i Kiruna har hållit årsmöte

Kiruna lokalförening har haft årsmöte. Och valt följande styrelse:

Ordförande Bertil Lidström.
Sekreterare Linnea Holmberg.
Kassör Sixten Heikkilä.

Övriga i styrelsen:

Vice ordförande Edvard Johansson.
Samt: Bertil Engström, Berta Lidström, Estrid Heikkilä, Annette Andersson och Kerstin Enesund.

Föreningen med sina 304 medl. har en livlig verksamhet och bland kommande aktiviteter märks en vårutflykt till Torneträsk med bl a pimpeltävling samt en sommarresa till Finland.

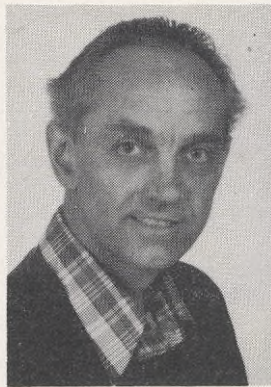
Det välbesökta årsmötet avslutades med thé-supe och underhållning av Rune Qvarnström.

Hjärt-lungsjuka fick ny förening

Borasavdelningen av Hjärt- och Lungsjuka har hållit årsmöte som samlade ett 30-tal medlemmar. Föreningen har bl a under året hållit två ambulerande möten. Ett i Tranemo och ett i Trollhättan, där det gemensamt med ett 30-tal intresserade bildades en ny förening.

Styrelsen för 1980 fick följande sammansättning: ordförande Herbert Ahlqvist, vice ordförande Algot Johansson, kassör Lennart Ekman, sekreterare Annemarie Leijbertz, vice sekreterare Stig Isacson, samt Berta Sjöqvist och Brita Johansson.

Den Sjungande polisen Stig Svensson underhöll med musik, sång och glada historier, under det avslutande kaffesamkvämet.

PERSONLIGT om forskningens frihet

I min föregående krönika diskuterade jag förhållandet mellan forskarna å ena sidan och patienternas och deras organisationer å den andra sidan. Jag pläderade där för ett ökat medinflytande för "forskningsobjekten". Men forskningspolitik är faktiskt en så intressant fråga att jag måste få återkomma till ämnet. Den här gången vill jag närmast fundera kring spänningen mellan kraven på forskningens demokratisering och forskningens frihet.

En av anledningarna till att jag återkommer är att jag nyligen fick under mina ögon den studieplan som Lars Weinehall skrivit och LT:s förlag utgivit till P. C. Jersilds bok *Babels Hus*. Ett avsnitt där behandlar läkemedelsindustrin och den medicinska forskningen. Det är ett intressant avsnitt i studieplanen som hjälpte mig att tydligare se en kritik av den medicinska forskningens utveckling som jag tyvärr snubblade förbi då jag läste *Babels Hus*. Det finns ju så många andra viktiga och riktiga synpunkter i den boken att också fastna för.

Weinehall ger en del exempel på hur en av bokens läkare, Gustaf Nyström, är bekymrad över att den medicinska forskningen alltmer flyttas över från universitet och högskolor till läkemedelsindustrin. Nyström uttrycker sin oro bland annat på följande sätt: "Om de medicinska landvinningarna gjordes på universitet och sjukhus — då presenteras ju fynden i vanlig ordning i avhandlingar och artiklar. Man basunerar ut sina fynd för att andra länders forskare ska kunna ta del av dem och kontrollera undersökningarna i sina egna laboratorier. Detta är själva grunden för den fria och öppna forskningen. Men läkemedelsföretagen tillämpar motsatt princip: för dem gäller det att så tidigt som möjligt patentsöka och mörklägga de nya medicinska framstegen — för att sedan kunna marknadsföra dem med ensamrätt".

Ofta hör man talas om forskningens frihet som något absolut entydigt begrepp och naturligtvis något absolut gott. Men i verkligheten kan man mena väldigt olika saker.

För det första står naturligtvis detta begrepp för rätten att tänka fritt, ja tänka fantastiskt. Det står för en frihet att utmana vedertagna uppfattningar och konventioner.

Forskningen i dag kräver emellertid en stor mängd experiment och experiment kräver resurser. Dessa är begränsade. Resurser finns att hämta dels hos samhället som via högskolor relativt öppet redovisar anslag och forskning, dels hos militärapparaten och dels hos fria företag. Den militära forskningen är ofta hemligstämplad och om företagets forskningsinsatser får vi bland annat av konkurrenshänsyn veta mycket lite. Men vi vet att drivkraften där är ekonomisk vinst.

Man kan våga påståendet att någon på överblick grundad rationell avvägning knappast utmärker resursfördelningen till forskning. Tradition, förbindelser, vinstbegär, intriger och PR spelar stor roll.

Med forskningens frihet menar tyvärr också många forskare frihet från samhällsbar inblandning. Forskarens frihet att isolera sig och arbeta autonomt. Friheten har blivit ett privilegium för ett fåtal.

Ytterligare en aspekt på vad som kan menas med forskningens frihet bör därför också anläggas. Nämligen frihet för långt fler forskningsbegåvade människor att utveckla sin kreativitet.

Alltså, forskningens frihet är inte enkel och entydig. Naturligtvis måste vi slå vakt om forskningens frihet att utmana vedertagna uppfattningar, men denna frihet måste samtidigt demokratiseras. Det är viktigt att vi hittar vettiga former för demokratisk påverkan på forskning och framtid.

Forts sid 22

den handikappade även kunna ta kontakt med sitt eget förbund.

Är det något annat?

Ja. Det finns till exempel inte någon åldersbegränsning för resenärerna. Resan ska alltid företas med billigaste möjliga färdmedel. Vill någon resa dyrare så får denne själv betala. Resorna får endast ske inom landet. Om någon måste åka specialfordon hela vägen är hela resan, från port till port, en riksfärdtjänstresa. Riksfärdtjänsten betalar inget som normalt skulle betalas av annan myndighet eller arbetsgivare. Arbetsresor kan dock beviljas, i undantagsfall och efter särskilt noggrann prövning. Om den delen av en riksfärdtjänstresa som utförs av den kommunala färdtjänsten sträcker sig över kommungränsen, och om kommunen normalt ej tillåter sådana resor, så betalar riksfärdtjänsten hela den kommunala färdtjänstresan.

Slutligen kan sägas att nämnden för riksfärdtjänst kommer att ge ut en informationsfolder. Denna folder kommer även att framställas på punkt och kasset.

Trevlig resa!

TRIVSEL PÅ JOBBET

 Fortsfrsid 5

Kommer arbetstillfredsställelse att kunna bli liktydigt med upplevelser av gemenskap och solidaritet i en strävan mot gemensamma mål eller kommer arbetstillfredsställelse och effektivitet-produktivitet allt mer att råka i konflikt med varandra?

Energien

När det gäller krav på god arbetsmiljö är det en grundförutsättning att vi har tillgång till energi. Nästan alla åtgärder som syftar till eliminering av arbetsmiljörisker är energikrävande. Det gäller klimatreglering, kontroll av luftföroreningar, bullerbekämpning, ergonomiska åtgärder osv. Vi tycks inför 80-talet motse ett fortvarighetstillstånd där vi på ett annat sätt än hittills måste hushålla med våra energiresurser.

Det finns områden där förbättring av arbetsmiljön går hand i hand med energihushållning. Man kan förbättra belysning planmässigt och på köpet spara energi. Man kan förbättra klimat och ventilation och också vinna mindre energiåtgång.

Men man kan å andra sidan vidtaga energisparande åtgärder som har allvarliga negativa återverknigar ur arbetsmiljösynpunkt.

Vi måste inför 80-talet på ett systematiskt sätt genomföra program av denna energisparande art på så sätt att vi väljer att genomföra åtgärder där dessa två intressen samverkar. Krav på en snabb och oplanerad åtstramning av vår energiförsörjning

PERSONLIGT

 Fortsfrsid 21

Med demokratisering menar jag inte bara att proffspolitiker ges ökat inflytande. Demokrati är något som angår oss alla. Det är en process där många människor måste engageras så att de politiska ställningstaganden som våra representanter gör blir förankrade i en allmän opinion.

Som bas för denna politiska process måste ligga en bred saklig upplysning. Vetenskapsjournalistiken liksom den populärvetenskapliga informationen överhuvud måste utvecklas. Men det räcker inte.

Mycket av den expansiva forskningen, biokemin t ex, aktualiserar frågor av speciell natur, nämligen hur människor lever tillsammans och tillsammans med hela naturen. Dvs etiska frågor.

Och etik är inte heller en specialistfråga, en fråga om forskarens personlighet. De etiska riktlinjerna måste tvärtom ha sin förankring i samfundsgemenskapen. De angår oss alla.

Hur skall det då gå om människomassorna med sin misstro mot forskning och sin rädsla skall lägga sig i så komplicerade förhållanden. Blir det stopp på utvecklingen? Naturligtvis inte.

Men låt oss ägna några ögonblick åt anledningen till denna misstro. Ett vanligt svar när man frågar efter orsakerna är att människorna är okunniga, de förstår inte.

Utän tvivel kan en av grundorsakerna sökas här. Forskare och lekmän talar skilda språk — om dom överhuvudtaget talar med varandra. Här måste en förbättring ske. Det går inte längre att i ett demokratiskt och upplyst samhälle bara säga: Du förstår inte. Forskarna måste släppa till sig, tala begripligt och förklara.

Men forskarna måste också förstå att det finns ytterligare en grundorsak till misstron. Nämligen den otrygghet som många av vetenskapens sinnrikaste produkter fört med sig och förstärkt.

Det är inte bara en förstälighet reaktion; det är t ex när det gäller kärnvapenutvecklingen en i grunden sund reaktion att människor känner otrygghet och ångest. På en mängd arbetsplatser möter de också ständigt nya och okända gifter och skadliga ämnen. Miljöförstöringar och ekologiska rubbningar i naturen är andra forskningsresultat som vi ofta känner obehag inför. Olika medicinkatastrofer har vi också fått bevittna. Forskningens och vetenskapens ovilja och oförmåga att göra något åt den globala orättvisan i vårt samhälle är också ångestskapande.

Jag tror att det är alldeles nödvändigt att forskare och politiker tar människornas ångest och ångslan på allvar och inte ser det blott och bart som en informationsfråga i de olika specialiteterna.

En sund skepsis och en skyldighet att redovisa och väga risker och vinster mot varandra skulle kunna bli följden av en ökad demokratisering.

Jens Östman

kan lätt komma att motverka arbetsmiljöintressen.

En annorlunda värld

Vi går in i 80-talet med högt ställda ambitioner när det gäller strävanden mot en god arbetsmiljö i vidaste mening. Vi har under 70-talet försökt att lägga en fast grund att stå på när vi skall göra avstampen in i ett nytt decennium. Många av oss som varit med hittills skall i detta nya decennium lämna över till nya yngre krafter som skall föra arbetet vidare och förhoppningsvis lägga till bättre byggstenar än dem som vi kunde finna på.

Men de kommer att i många avseenden verka i en värld som ser annorlunda ut än vår, i ett samhälle som ger andra förutsättningar än vårt. Måtte de ej förtrötts, ej gå vilse i sammanhang om vilka vi i dag inte vet annat än att de ständigt blir allt mer komplicerade och svåröverblickbara.

Om rapporter

Fortfarande händer det att vi exempelvis till RHL-information får referat med åtskilliga månader på nacken. Det kan rimligtvis inte publiceras i en tidskrift, som med nuvarande materialtillströmning skulle kunna göras dubbelt så stor, om ekonomin tillät. Och så det där med bilder än en gång. Färgbilder kommer sällan till sin rätt, om de inte är knivskarpa och det tillhör sällsyntheterna. Svartvita skall de vara för att göra rättvisa åt motivet.

Rökfria möten

Högtidlig upptakt på årsmöte i Linde

Linde-Nora lokalförening har hållit årsmöte vilket fick ett högtidligt öppnande. Föreningens ordförande Sven Åkesson tände nämligen ett ljus för varje avliden medlem och föreslog en tyst minut. Medlemsantalet i föreningen är 119 framgick det av berättelsen. Ett intressant föredrag hölls av överläkare Lars Malmberg om hjärtats olika sjukdomar.

Förhandlingarna leddes av Centralorganisationens i Örebro län hedersordförande Alfred Lindahl, Örebro. Det framgick av berättelsen att 22 medlemmar ingick i föreningen under förra året. Vid årsmötet tillkom dessutom fem nya.

Föreningen har sålt 2 000 rikslotter, ordnat tombolor och varit representerad vid olika rådslag. I matkursen Prima Liv deltog tiotalet medlemmar. Föreningen deltog i den utställning som HCK anordnat och som hade temat En rökfri generation. Från Nora-Linde har motionerats om kollektiv olycksfallsförsäkring.

En utflykt har varit ordnad till Finnäkers kursgård och vidare deltog åtta medlemmar i en Finlandsresa. Styrelsen avslutade sin redogörelse med en förhoppning att lasarettet inte skall drabbas av indragningar, särskilt ifråga om akutvården. Ansvarsfrihet beviljades styrelsen.

Valen

Efter årsmötet har styrelsen följande sammansättning: Ordf. Sven Åkesson, sek. Ingrid Larsson, omvald, kassör Ivar Jansson, omvald, samt Inga Broman, John Broman, den sistnämnde omvald. Ers: John Engström, Gustav Karlsson, Birger

Hallor, Rune Karlsson, Nils Jansson. Revisorer: Eskil Boström och Holger Lindgren. Ombud till Centralorg: Greta Åkesson, Ivar Jansson, Nils Jansson.

När det gäller övriga frågor kan nämnas att tombolor ska anordnas både i Nora och Lindesberg. Förslag väcktes om att ordna utställning på lasarettet till sommaren. Styrelsen fick fria händer med Hjärtans Dag. Utflykter planeras till Uskavi och Sikfors herrgård.

Överläkare Lars Malmberg höll ett uppskattat föredrag om hjärtats olika sjukdomar. Han poängterade bl a hur viktigt det är med ordentlig information mellan läkare och patient. Hjärtinfarkten ökar i antal och det är viktigt att snabb behandling erhålles, bl a då väl utrustade ambulanser. I Hällefors kommun undersöks alla i åldern 30—60 år avseende deras blodtryck. En sådan sak vore bra även i Lindesbergs kommun.

Talaren upplyste om hur skadlig tobaksrökningen är. Hans publik på årsmötet var väl medveten om den saken. Mötesdeltagarna ställde frågor som dr Malmberg besvarade på ett bra, upplysande sätt. Han visade också en del bilder som utmärkt kompletterade framställningen.

Snabbt i Borlänge

Hjärt- och lungsjukas förening i Borlänge hade årsmöte i Kongresshallen. Ett 90-tal medlemmar hade hörsammat kallelsen. Årsmötesförhandlingarna gick snabbt då studiekonsulenten Sivert Klasson skötte klubban.

I tur att avgå ur styrelsen var ordföranden Sven Bergström och vice ordföranden Erik Tunell, vilka omvaldes på respektive poster. Efter mötesförhandlingarna serverades supé och under tiden spelade Gustafs-Säter-kvintetten Solix. Sedan vidtog skön operettsång och musik av Rune Burman samt två damer.

Hjärtgymnastik ny verksamhet i Arvidsjaur

I oktober i fjol startade några intresserade personer en lokalavdelning för hjärt- och lungsjuka i Arvidsjaur. Nyligen hölls första årsmötet och interimsstyrelsen ersattes med en fast fungerande organisation.

Mauritz Holmquist valdes till ordförande, Birgitta Axelsson, kassör och Ulla Lundberg, sekreterare. Övriga i styrelsen blev Sally Lundström och Arvid Granström.

I Arvidsjaur har lokalavdelningen fått igång hjärtgymnastiken parallellt med en viss kursverksamhet. Nu hoppas man få igång liknande aktiviteter både i Moskosel och Glommerträsk.

Vid årsmötet var centralorganisationen företrädd av Viola Buska från Luleå och RHL-förbundet hade Bror Ek på plats.

— Med tanke på att vi bara har någon månad bakom oss tycker jag vi har kommit igång bra, säger Mauritz Holmquist som också hänvisar till avdelningens ekonomiska problem. Som gör att man inte vågar spanna bågen för högt ännu.

Livligt i Kalmar

Föreningen i Kalmar har haft årsmöte med mycket god tillslutning.

Att leda dagens förhandlingar utsågs Sigfrid Celander, som raskt klubbade igenom de olika punkterna på dagordningen.

Därefter blev den avgående ordföranden Oscar Fransson — som undanbett sig återval — föremål för varma hyllningar med blommor, tal och presenter. Även sekreteraren Gösta Jönsson hyllades, fast han sitter kvar på sin post.

Föreningens verksamhet har under året varit mycket livlig med studier och hobbyverksamhet. Flera industrier har besökts både i Kalmar och länet. En mycket uppskattad resa till Dalarna företogs i somras, samt en hemlig resa till Växjö.

Den nya styrelsen består av följande: ordförande Sigfrid Celander, sekreterare Gösta Jönsson, kassör Elin Södergren.

Övriga ledamöter: Oscar Fransson, Bengt Johansson, Henny Johansson, Anker Johansson, Gösta Lennqvist och Gösta Tapper. Revisorer Bengt Strümpel och Anna-Lisa Davidsson.

Apropå insändare

Vi får fortfarande anonyma insändare och de publiceras också. Under förutsättning att redaktionen får veta namnet på skribenten och att de inte innehåller rena personangrepp.

En av Stockholms äldsta bevarade restauranger med underbar utsikt över Strömmen

- Svensk husmanskost
- Tyska specialiteter • à la carte

Fullständiga rättigheter

Runt hörnet: Zum Franziskaners bakficka, med fullständig servering mellan kl 17.00—0.30

Rest. Zum Franziskaner

Skeppsbron 44 - 111 30 Stockholm - Tel. 08/11 83 30

GAMLA STAN

Välkommen

Toppvinst i Hjärtlotteriet 1980

SAAB 900 GL CM3 1980 års modell

Dessutom

Presentkort NK-Åhléns/KF/ICA

Sony TV-Kassettbandspelare

Kenwood Diskmaskiner

Spegelreflexkameror

TV-kassettradioapparater

Linnevaror, hushållsartiklar m m, m m

Inga väntans tider!

•
Dragning verkställd före
lottförsäljningens början

Försäljningstid
1 april—30 september 1980

•
Ni ser genast om
lotten ger vinst!

9.575 värdefulla vinster

De hjärt- och lungsjukas Rikslotteri 1980 — Hjärtlotteriet

Härmed beställes

..... st lotter à 5:— att sändas mot postförskott +
porto eller

..... st lotter à 5:— att sändas varje månad fr o m
april t o m sept. 1980 mot postförskott + porto.
Dragningslista medföljer gratis.

Namn

Adress

Var god texta!

Sänd ej pengar med denna rekv.

Status 4/80

Frankeras
med
brevporto

Hjärtlotteriet

Box 3196

10363 Stockholm

LOTTPRIS 5 KRONOR
REKVIRERA NU

Sammanlagd vinstsumma
över 518.000—

Vid rekvisition av minst 5 lotter i sam-
sändning — portofritt.

Minst en lott till varje familjemedlem ökar
familjens vinstchans!